

**KOSOVSKI PENZIJSKI ŠTEDNI FOND
PENZIJSKA SREDSTVA**

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA I FINANSIJSKI IZVEŠTAJI

Na dan i za godinu koja je završena 31 decembra 2023

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1-4
IZVEŠTAJ O FINANSIJSKOM STANJU	5
IZVEŠTAJ O SVEOBUHVAATNOM DOBITKU	6
IZVEŠTAJ O PROMENAMA U NETO SREDSTVA DOPRINOSIOCA.....	7
IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE.....	8
NAPOMENE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	9-37

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Upravnom Odboru Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda

Mišljenje

Revidirali smo finansijske izveštaje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda – Penzijska Sredstva („KPŠF-PS“), koji sadrže izveštaj o finansijskom stanju na dan 31 decembra 2023 godine, izveštaj o sveobuhvatnom dobitku, izveštaj o promenama u neto sredstva doprinosioca i izveštaj o tokovima gotovine za tada završenu godinu, i napomene finansijskih izveštaja, uključujući materialni računovodstvenih politika i druge pojašnjene informacije.

Prema našem mišljenju, prpratni finansijski izveštaji pošteno predstavljaju, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje KPŠF-PS na dan 31 decembra 2023 godine, njegove finansijske performanse i novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja.

Osnov za mišljenje

Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije (MSR). Naše odgovornosti prema tim standardima su dalje opisane u odeljku našeg izveštaja o *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja*. Nezavisni smo od KPŠF-PS u skladu sa *Međunarodnim Etičkim Kodeksom Profesionalnih Računovođa (uključujući Međunarodne Standarde za Nezavisnost (IESBA kodeks))*, zajedno sa etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izveštaja u Republici Kosovo, i mi smo ispunili druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtevima i IESBA kodeksa. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i primereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizorska pitanja

Ključna revizorska pitanja su ona pitanja koja prema našoj profesionalnoj proceni, bili od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izveštaja za tekući period. Ovim pitanjima smo se obratili u kontekstu naše revizije finansijskih izveštaja kao celinu, i prilikom formiranja našeg mišljenja o njima, a mi ne pružamo posebno mišljenje o tim pitanjima. Svaka ključna revizorska pitanja i naši odgovarajući odgovori su opisani u nastavku.

Ključna revizorska pitanja	Kako su se obratili pitanja u našoj reviziji
<p>Procena vrednosti i postojanje investicija u otvorene fondove</p> <p>Na dan 31 decembra 2023 godine, KPŠF-PS je držao investicije klasifikovane po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka u iznosu od EUR 2,013,518,138 (31 Decembar 2022: EUR 1,689,250,011) , što predstavlja 74% ukupne imovine (31 Decembar 2022: 70%).</p> <p>Dalje objavljivanje ulaganja uključeno je u napomenu 3.1, 3.9, 6 i 13 uz finansijske izveštaje.</p> <p>Ovo je bilo fokusno područje i područje na koje su usmjereni značajni naponi revizije.</p>	<p>U vezi sa pitanjem izloženim suprotno, naš odgovor revizije je obuhvatio sledeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobili smo mesečne izveštaje od menadžera imovine i skrbnika i usaglašavali se sa računovodstvenim podacima u odnosu na relevantna stanja na računu koja su prijavljena u izveštaju o sveobuhvatnoj dobiti. • Potvrdili smo bilans stanja na kraju godine sa menadžerima imovine i skrbnikom. • Dogovorili smo cenu svih investicionih fondova održanih 31 decembra 2023 godine sa javnu kotiranu cenu na aktivnim tržištima. • Proverili smo adekvatnost obelodanjivanja KPŠF-PS u vezi sa ulaganjima u otvorene fondove.
Ključna revizorska pitanja	Kako je pitanja rešena u našoj reviziji
<p>Neto imovina učesnika</p> <p>Na dan 31 decembra 2023 neto imovina učesnika iznosi EUR 2,720,241,778 (31 Decembar 2022: EUR 2,426,644,184).</p> <p>Tokom godine koja je završena 31 decembra 2023 priznati doprinosi iznose 288,915,435 (2022: EUR 244,518,592) , a otkupi jedinica zbog povlačenja štednje iznose EUR 71,606,416 (2022: 54,871,291).</p> <p>Štaviše, kao što je obelodanjeno u Napomeni 1, penzijska sredstva su podeljena u dva odvojena portfelja tokom 2022. godine, i kriterijumi podobnosti su revidirani 2023 godine što je dovelo do transfera između portfelja tokom godine koja se završila 31 decembra 2023 u iznosu od EUR 94,534,193. (2022: EUR 133,658,893)</p> <p>Zbog značajnosti i složenosti gore navedenih transakcija, doprinose, otkupe jedinica, i transfera između portfelja smatrali smo kao ključno revizorsko pitanje.</p> <p>Dalja obelodanjivanja neto imovine učesnika uključena su u Napomenama 5, 13 i 14 uz finansijske izveštaje.</p>	<p>Revizija neto imovine učesnika u celini bila je kombinacija revizije kontrola i značajnih revizorskih postupaka. Mi smo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Testirali dizajn, primenu i efikasnost ključnih kontrola vezanih za proces raspodele doprinosa i povlačenja štednje. • Na osnovu uzorka proverili smo primljenu uplatu doprinosa i usaglasili se sa izvodima računa zaposlenih i poslodavaca. • Na osnovu uzorka smo verifikovali da li je povlačenje štednje u skladu sa zakonodavstvom o penzijskim fondovima. • Na osnovu uzorka proverili smo da li su transferi između portfelja izvođeni prema odobrenim kriterijama podobnosti. • Procenili smo adekvatnost objavljivanja u vezi sa KPST-PA pozivajući se na relevantnu računovodstvenu politiku.

Ostale informacije

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije sadrže informacije uključene u godišnji izveštaj, ali ne uključuju finansijske izveštaje i izveštaj našeg revizora. Očekuje se da će nam izveštaj upravljanja biti dostupan nakon datuma ovog izveštaja revizora. Naše mišljenje o finansijskim izveštajima ne pokriva ostale informacije i nećemo izraziti bilo kakav oblik zaključka o uverenju u vezi s tim. U vezi sa našom revizijom finansijskih izveštaja, naša je odgovornost da čitamo ostale gore identifikovane informacije kada postanu dostupne i, pritom, razmotrimo da li su druge informacije materijalno nesaglasne sa finansijskim izveštajima ili naše znanje stečeno revizijom, ili se na drugi način čini da je materijalno pogrešno prikazan. Kada čitamo godišnji izveštaj, ako zaključimo da u njemu postoje materijalno značajne pogrešne navode, od nas se zahteva da o tome obavestimo one koji su zaduženi za upravljanje.

Odgovornosti uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izveštaje

Uprava je odgovorna za pripremu i poštenu prezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja, a za internu kontrolu za koju rukovodstvo utvrdi da je neophodna kako bi se omogućila priprema finansijskih izveštaja u kojima nema značajnih pogrešnih prikazivanja, bilo zbog prevara ili greška.

Prilikom pripreme finansijskih izveštaja, rukovodstvo je odgovorno za procenu mogućnosti KPŠF-PS da nastavi sa radom kao stalno delujuće preduzeće, obelodanjujući, prema potrebi, pitanja koja se odnose na neograničeno vreme i koristeći računovodstvo osnova za neograničeno vreme, ukoliko uprava ne namerava da likvidira KPŠF-PS ili da prestane sa radom ili nema realnu alternativu, osim da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja KPŠF-PS.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naši ciljevi su da pribavimo razumno uverenje da finansijski izveštaji u celini ne sadrže materijalno značajne pogreške, bilo zbog prevare ili greške, i da izdaju revizorski izveštaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uveravanje je visok nivo uveravanja, ali nije garancija da će revizija sprovedena u skladu sa MSR uvek otkriti materijalno značajne pogrešne navode kada postoje. Pogrešna prikazivanja mogu nastati prevarama ili greškama i smatraju se značajnim ako bi se, pojedinačno ili u celini, moglo opravdano očekivati da utiču na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu ovih finansijskih izveštaja.

Kao deo revizije u skladu sa MSR-ima, provodimo profesionalnu prosudbu i održavamo profesionalni skepticizam tokom cele revizije. Mi takođe:

- Utvrdimo i procenimo rizike od materijalno značajnih pogrešnih prikazivanja u finansijskim izveštajima, bilo zbog prevare ili greške, osmislimo i izvršimo revizorske postupke koji odgovaraju na te rizike, i pribavimo revizijske dokaze koji su dovoljni i prikladni da pruže osnovu za naše mišljenje. Rizik od neotkrivanja materijalno značajnih pogrešnih navoda koji su rezultat prevare veći je nego kod onih koji su posledica greške, jer prevara može uključivati tajni dogovor, falsifikovanje, namerne propuste, lažne prezentacije ili poništavanje interne kontrole.
- Steknimo razumevanje interne kontrole relevantne za reviziju kako bi se dizajnirali postupci revizije koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne i u svrhu izražavanja mišljenja o efikasnosti unutrašnje kontrole KPŠF-PS.
- Procenimo prikladnost primenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procena i povezanih obelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Zaključimo o primerenosti menadžmentove upotrebe osnova računovodstva neograničenog vremena i, na osnovu dobijenih revizorskih dokaza, da li postoji materijalna nesigurnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu baciti značajnu sumnju na sposobnost KPŠF-PS da nastavi sa radom. Ako zaključimo da postoji materijalna nesigurnost, u izveštaju našeg revizora dužni smo da

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja (nastavak)

skrenemo pažnju na povezana obelodanjivanja u finansijskim izveštajima ili, ako su takva obelodanjivanja neadekvatna, da izmenimo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izveštaja našeg revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu da dovedu do toga da KPŠF-PS prestane da bude sumnjiv za nastavak sa radom.

- Procenite ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja, uključujući obelodanjivanja, i da li finansijski izveštaji predstavljaju osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Sa onima koji su zaduženi za upravljanje komuniciramo u vezi, između ostalog, planiranog obima i vremena revizije i značajnih nalaza revizije, uključujući bilo kakve značajne nedostatke u internoj kontroli koje utvrdimo tokom revizije.

Takođe onima koji su zaduženi za upravljanje dajemo izjavu da smo poštovali relevantne etičke zahteve u vezi sa neovisnošću i komuniciramo sa njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se opravdano može smatrati da nose na našu nezavisnost i, prema potrebi, povezane zaštitne mere.

Iz pitanja koja smo komunicirali sa onima koji su zaduženi za upravljanje, utvrđujemo ona pitanja koja su bila najvažnija u reviziji finansijskih izveštaja tekućeg perioda i koja su prema tome ključna revizorska pitanja. Ova pitanja opisujemo u izveštaju našeg revizora osim ako zakon ili propis ne sprečava javno objavljivanje stvari, ili kada u izuzetno retkim okolnostima utvrdimo da stvar ne treba da bude saopštena u našem izveštaju jer bi se razumno očekivale negativne posledice takvog postupanja, tako nadmašujući koristi od javnog interesa od takve komunikacije.

Izveštaj o ostalim pravnim i regulatornim zahtevima

Izabrani smo javnim postupkom nadmetanja i imenovani za revizore KPŠF-PS. Ovo je naša četvrta godina kao revizori Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda.

Potvrđujemo da naše mišljenje revizije o ovde datim finansijskim izveštajima je u skladu sa dodatnim izveštajem nad onih koji su zaduženi za upravljanje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda.

RSM Kosovo Sh.p.k.

RSM Kosovo Sh.p.k

Priština, Republika Kosovo

12 april 2024

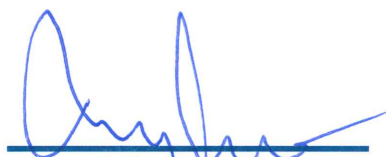
Sadik Berisha

Zakonski Revizor

	Napomene	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
		EUR	EUR
Imovina			
Gotovina i njeni ekvivalenti	4	152,330,062	32,130,471
Doprinosi i druga potraživanja	5	19,577,370	16,826,228
Finansijska sredstva po Fer Vrednosti putem Dobitka i Gubitka (FVDG)	6	2,013,518,138	1,689,250,011
Obveznice Kosova	7	446,355,984	552,784,777
Oročeni depoziti	7	89,740,686	136,528,917
Ukupno imovina		2,721,522,240	2,427,520,404
Obaveze			
Obaveze prema KPŠFOP	8	581,097	564,679
Ostale obaveze	9	699,365	311,541
Ukupno obaveze		1,280,462	876,220
Neto imovina doprinosioca		2,720,241,778	2,426,644,184

Odobreno za objavljivanje od Upravnog odbora i rukovodstva KPŠF i potpisano u njihovo ime dana 28. marta 2024.

G-din. Emanuel Bajra
Predsedavajući Upravnog Odbora

G-din. Adrian Zalli
Izvršni director

G-din. Vërshim Hatipi
Direktor za Finansije i TI

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2023	Za godinu završenu 31 decembar 2022
		EUR	EUR
Prihodi			
Neto dobitak/(gubitak) na finansijska sredstva po FVDG	6	61,043,051	(138,775,369)
Prihod od kamata obračunat metodom efektivne kamatne stope, neto	4,7	16,479,824	14,154,892
Prihodi od dividenda	6	8,140,670	5,739,074
Ostali prihodi	10	2,000,000	-
Ukupno prihodi		87,663,545	(118,881,403)
Operativni troškovi			
Naknade za upravljanje na teret računa učesnika	11	(9,421,417)	(8,849,446)
Ukupni operativni troškovi		(9,421,417)	(8,849,446)
Otpust / (Naplata) očekivanih kreditnih gubitaka, neto	7	230,845	(1,085,265)
Povećanje / (Smanjenje) neto sredstava doprinosioca		78,472,973	(128,816,114)

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Doprinosi Učesnika	Zadržani Dobitak	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1 januar 2022	1,768,201,944	598,470,415	2,366,672,359
Doprinosi	244,518,592	-	244,518,592
Otkup jedinica zbog povlačenja štednje	(40,751,339)	(14,119,952)	(54,871,291)
Otkup jedinica zbog refundacija	(862,652)	3,290	(859,362)
Smanjenje neto sredstava doprinosioca	-	(128,816,114)	(128,816,114)
Na dan 31 decembar 2022	1,971,106,545	455,537,639	2,426,644,184
Doprinosi	288,915,435	-	288,915,435
Otkup jedinica zbog povlačenja štednje	(54,221,437)	(17,384,979)	(71,606,416)
Otkup jedinica zbog refundacija	(2,175,945)	(8,453)	(2,184,398)
Povećanje neto sredstava doprinosioca	-	78,472,973	78,472,973
Na dan 31 decembar 2023	2,203,624,598	516,617,180	2,720,241,778

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2023	Za godinu završenu 31 decembar 2022
		EUR	EUR
Tok gotovine od operativnih aktivnosti			
Povećanje / (Smanjenje) neto sredstava doprinosioca		78,472,973	(128,816,114)
<i>Prilagodavanja za:</i>			
Neto dobitak/(gubitak) na finansijska sredstva po FVDG (neto od zadržanih naknada)		(58,387,849)	141,386,247
Otpust / (Naplata) očekivanih kreditnih gubitaka, neto	7	(230,845)	1,085,265
Kamatni prihodi	4,7	(16,479,824)	(14,287,350)
Kamatni troškovi	4	-	132,458
		3,374,455	(499,494)
<i>Prilagodavanja za neto promene u operativnim sredstvima i obavezama:</i>			
Povećanje finansijskih sredstva po FVDG	6	(265,880,278)	(22,326,467)
Smanjenje / (Povećanje) obveznica Kosova, neto	7	105,900,129	(62,072,081)
Smanjenje / (Povećanje) oročenih depozita, neto	7	47,441,002	(91,527,091)
Povećanje obaveza prema KPŠFOP	8	16,418	110,868
Povećanje obaveza za ne-doprinosce	9	15,869	15,833
Povećanje drugih potraživanja	5	(17,053)	-
Tok gotovine upotrebljenih u operativu		(109,149,458)	(176,298,432)
Primljene kamate		16,586,563	13,494,812
Plaćene kamate		-	(146,601)
Neto tok gotovine upotrebljenih za operativne aktivnosti		(92,562,895)	(162,950,221)
Tok gotovine od finansijskih aktivnosti			
Uplaćeni doprinosi učesnika		286,181,346	241,462,429
Povlačene štednje		(71,231,847)	(54,838,031)
Refundacije		(2,187,013)	(856,747)
Neto tok gotovine od finansijske aktivnosti		212,762,486	185,767,651
Neto povećanje gotovine i njenih ekvivalenata		120,199,591	22,817,430
Gotovina i njeni ekvivalenti početkom godine		32,130,471	9,313,041
Gotovina i njeni ekvivalenti na kraju godine		4	152,330,062
			32,130,471

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

1 UVOD

Kosovski Penzijski Štedni Fond (u daljem tekstu: "KPŠF") registrovan u adresi: Ul. Agim Ramadani br. 182-184, 10000 Priština, Republika Kosovo, brojom registracije 90000225; osnovan je Uredbom UNMIK-a br. 2001/35 od 22 decembra 2001 godine, koja je kasnije izmenjena i dopunjena Uredbom br. 2005/20, a zatim ponovo izmenjena Zakonom br. 03/L-084 Republike Kosova, i dalje dopunjen zakonima br. 04/L-101 i br. 05/L-116 Republike Kosovo, a zadnja dopunjena sa dodacima i promenama Zakonom Br. 04/L-168, Br.05/L-116, i Br. 07/L-016; kao ne-za-profit finansijska institucija, čija je jedina i isključiva svrha upravljanje individualnim računima za penzionu štednju kroz obezbeživanje smotrenih investicija i staranje o penzionoj aktivni i uplaćivanje prinosa na pojedinačne račune radi plaćanja anuiteta za penzionu štednju, kao poverenik koji postupa u ime učesnika i korisnika.

Zakon br. 04/L-101 obezbeđuje program penziona štednje koji se finansira iz uplaćenih doprinosa zaposlenih i njihovih poslodavaca, a kojim upravlja i investira KPŠF. U okviru ovako definisanog sistema doprinosa, svi zaposleni stalni stanovnici Kosova i njihovi poslodavci su obavezni da uplaćuju penzijske doprinose. KPŠF vodi individualne račune za svakog učesnika na koje se uplaćuju doprinosi i povratak od investicija.

KPŠF nadgleda Upravni Odbor koji se sastoji od eksperata za investicije i penzije, ili imaju iskustva predavljanja zaposlenih i/ili poslodavaca Kosova. Prema Zakonu Br. 04/L-101, jedan član bez prava glasa zastupa interese Vlade. Tokom 2023. i 2022. godine, Upravni odbor je funkcionisao bez tog člana koji nema parvo glasa. Tokim 2023. i 2022. godine Upravni odbor je funkcionisao bez člana koji nema pravo glasa. Od marta 2023. godine KPŠF je funkcionisao bez niti jednog člana Upravnog odbora pošto je njihov mandat istekao. Pet članova Upravnog odbora imenovala je Skupština Kosova u julu 2023. godine, što je bilo dovoljno da obezbedi kvorum, ali su dve pozicije ostale prazne do kraja 2023 i do datuma izdavanja ovog izveštaja.

Ovi finansijski izveštaji su za Kosovski Penzijski Štedni Fond - Penzijska Sredstva (ili "KPŠFPS") koji se sastoje od penzijske štednje (penzijskih sredstava) doprinosilaca. Finansijski izveštaji za Kosovski Penzijski Štedni Fond - Operacije (ili "KPŠFOP"), koji je entitet koji upravlja i administrira penzijskom štednjom (penzionim sredstvima) doprinosilaca, pripremaju se odvojeno od finansijskih izveštaja penzijskih sredstava.

Od početka 2002. pa do 2021. godine, sredstva KPŠFPS su bila ulagana samo u Standardni Portfelj, jedinstvenu investicionu strategiju dizajniranu da odgovara svim učesnicima. Ovo se promenilo 16. februara 2022. godine, primenom Konzervativnog Portfelja za učesnike sa 63,5 godina ili više. Od 1. januara 2023. godine odluka se promenila kako bi učesnici sa 63,0 godina i više pripadali a Konzervativnom Portfelju.

2 OSNOVA ZA PRIPREMU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

2.1 Izjava o usklađenosti

Finansijski izveštaji KPŠFPS su pripremljeni u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja ("MSFI") i njegova tumačenja usvojena od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde ("OMRS").

2.2 Osnova za pripremu

Finansijski izveštaji su pripremljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim finansijskih sredstva po FVDG merenim putem fer vrednosti. Priprema finansijskih izveštaja u skladu sa MSFI zahteva upotrebu određenih kritičnih računovodstvenih procena. Takođe zahteva da rukovodstvo izvrši svoju procenu u procesu primene računovodstvenih politika KPŠF. Oblasti koja uključuju viši stepen pretpostavki ili složenosti ili oblasti u kojima su pretpostavke i procene značajne za finansijske izveštaje obelodanjena su u Napomeni 3.8 Značajne procene i pretpostavke.

Finansijski izveštaji su pripremljeni za godine završene 31. decembra 2023. i 2022. Sadašnji i uporedni podaci navedeni u ovim finansijskim izveštajima izraženi su u evrima, osim gde je drugačije naznačeno. Tamo gde je potrebno, uporedni podaci su prekvalifikovani kako bi odgovarali promenama u prezentaciji za sadašnju godinu.

Prezentacija finansijskih izveštaja i napomene

Radi jasnoće, finansijski izveštaji i napomene finansijskih izveštaja su pripremljene korišćenjem koncepta materijalnosti i relevantnosti.

To znači da su stavke koje se ne smatraju materijalnim u smislu kvantitativnih i kvalitativnih mera ili relevantne za korisnike finansijskih izveštaja agregirane i prikazane zajedno sa ostalim stavkama u primarnim finansijskim izveštajima.

Slično, informacije koje se ne smatraju materijalnim nisu predstavljene u beleškama.

Nastavak poslovanja

Menadžment KPŠF-a je procenio svoju sposobnost da nastavi sa poslovanjem i zadovoljan je da ima resurse da nastavi sa poslovanjem u doglednoj budućnosti. Štaviše, menadžment nije svestan bilo kakvih materijalnih neizvesnosti koje bi mogle da dovedu značajnu sumnju u sposobnost da nastavi sa poslovanjem. Stoga se finansijski izveštaji i dalje pripremaju po principu nastavka poslovanja.

2.3 Promene računovodstvenih politika i objavljivanja

i) Početno usvajanje novog standarda i revidiranja postojećih standarda na snazi u tekućem period

Sljedeća revidiranja postojećih standarda izdatih od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde su na snazi u tekućem periodu:

- **MSFI 17 "Ugovori osiguranja"** na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2023;
- **Obelodanjivanje računovodstvenih politika (Izmene i dopune MRS 1 i MSFI Izjava o praksi 2)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine. Rukovodstvo je pregledalo računovodstvene politike i izvršilo ažuriranje informacija objavljenih u Napomeni **Error! Reference source not found.** Materijalne knjigovodstvene politike (2022: Značajne knjigovodstvene politike) u određenim slučajevima u skladu sa izmenama.
- **Odloženi porez u vezi sa sredstvima i obavezama koji proističu iz jedne jedine transakcije (Izmene MRS 12)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine.
- **Definicija računovodstvenih procena (Izmene MRS 8)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine.
- **Izmene MRS 12 "Porezi na dohodak" - Međunarodna poreska reforma - Model pravila drugog stuba** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine.

Usvajanje gorenavedenih nije imalo materijalnog uticaja na finansijske izveštaje KPŠFPS.

2 OSNOVA ZA PRIPREMU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (NASTAVAK)

2.3 Promene računovodstvenih politika i objavljivanja (nastavak)

ii) Objavljeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda koji još nisu usvojeni

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja, donjenavedeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda su objavljeni od strane MSFI a još nisu na snazi za godišnji period 31. decembar 2023:

- **Klasifikacija obaveza kao tekućih ili dugoročnih (Izmene MRS 1)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine.
- **Obaveze iznajmljivanja pri prodaji ili po vraćanju (Izmene MSFI 16)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine.
- **Obelodanjivanje finansijskih ugovora dobavljača (Izmene MRS 7 i MSFI 7)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine.
- **Nedostatak zamenljivosti (Izmene MRS 21)** – na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2025. godine, još nije odobren od strane Evropske unije.
- **Revidiranje MSFI 10 "Konsolidirani finansijski izvještaji" i MRS 28 "Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganja"** - Prodaja ili prilog imovine između investitora i njegovih saradnik ili Joint Venture i dalje izmene (datum stupanja na snagu je na neodređeno vreme na odloženo do istraživačkog projekta metoda kapitala je zaključen).

KPŠFPS je izabralo da ne usvoji ove nove standarde i revidiranja i tumačenja postojećih standarda pre njihovih stupanja na snagu. KPŠFPS predviđa da usvajanje ovih standarda i revidiranja i tumačenja postojećih standarda neće imati materijalan utjecaj na finansijske izvještaje KPŠFPS u periodu prve primene.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE

KPŠFPS je dosledno primenio sledeće knjigovodstvene politike na sve periode predstavljene u ovim finansijskim izvještajima, osim ako je drugačije navedeno.

Pored toga, KPŠFPS je usvojio obelodanjivanje knjigovodstvenih politika (Izmene i dopune MRS 1 i MSFI Izjava o praksi 2) od 1. januara 2023. Izmene zahtevaju obelodanjivanje "materijalnih", a ne "značajnih" knjigovodstvenih politika. Iako izmene i dopune nisu dovele do promena u samim knjigovodstvenim politikama, one su u određenim slučajevima uticale na informacije o knjigovodstvenim politikama koje se odnose na finansijske instrumente obelodanjene u Napomeni 3.

3.1 Finansijski instrumenti

Finansijska sredstva i obaveze koje se vode u izveštaj finansijskog stanja uključuju investicije, gotovinu i ekvivalente gotovine, oročene depozite, dospеле račune i obaveze.

Početno prepoznavanje i merenje

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se priznaju u izveštaj finansijskog stanja KPŠFPS-a kada postane strana ugovornih odredbi instrumenta ili u datumu osnivanja.

Na početno priznavanje, KPŠFPS meri finansijska sredstva ili obaveze po njihovoj fer vrednosti. Transakcioni troškovi koji su direktno pripisani sticanju ili izdavanju finansijskog sredstva ili obaveze (osim slučaja finansijskih sredstva ili obaveza po fer vrednosti putem bilansa uspeha), se dodaju ili se oduzimaju od fer vrednosti finansijskog sredstva ili obaveze, po potrebi, prilikom početnog priznavanja. Transakcioni troškovi koji su direktno pripisani sticanju finansijskih sredstva ili obaveza po fer vrednosti putem bilansa uspeha se odmah priznavaju u bilans uspeha.

Sve kupovine ili prodaje finansijskih sredstava na redovni način se priznaju i prestaju priznavati na dan trgovanja. Kupovina ili prodaja na redovni način je kupovina ili prodaja finansijskih sredstava koja zahteva isporuku sredstava u vremenskom okviru utvrđenom propisom ili konvencijom na tržištu.

Odbijanje

Finansijska sredstva i obaveze se odbijaju i neto iznos se iskazuje u izveštaju finansijskog položaja samo ako postoji zakonski ostvarljivo pravo na odbijanje priznatih iznosa i da postoji namera da se izmire na neto osnovi.

Klasifikacija i merenje finansijskih sredstva i finansijskih obaveza

Prema MSFI 9, finansijska sredstva se klasifikuju na osnovu poslovnog modela usvojenog za upravljanje imovinom i na osnovu karakteristika njihovih ugovorenih tokova gotovine u jednu od sledećih kategorija merenja:

- Amortizovani trošak (AMC);
- Fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (VFOSD); ili
- Fer vrednost kroz bilans uspeha (FVPL).

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1 Finansijski instrumenti (nastavak)

Prilikom početnog priznavanja, KPŠFPS klasifikuje finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj trošku ili Fer Vrednosti putem Dobitka i Gubitka (FVDG).

Finansijsko sredstvo se vrednuje po AMC-u ako ispunjava oba sledeća uslova i nije označen kao FVDG:

- drži se u okviru poslovnog modela u svrhu prikupljanja ugovorenih novčanih tokova (koji se drže radi naplate); i
- njegovi ugovorni uslovi dovode u određenim datuma do novčanih tokova koji su Isključivo Isplate Glavnice i Kamate (IIGK).

Sva ostala finansijska sredstva KPŠFPS se meru po FVDG.

KPŠFPS je utvrdila da ima dva poslovna modela:

- „Drži radi prikupljanja“ poslovni model: ovo uključuje gotovinu i njene ekvivalente, ulaganja u obveznice kosova i oročene depozite. Ova finansijska sredstva se drže radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova.
- Drugi poslovni model: ovo uključuje ulaganja u otvorene fondove, koji se sastoje od ulaganja u akcije, dužničkih hartija od vrednosti, derivata, itd. Ovim finansijskim sredstvima se upravlja, a njihov učinak se procenjuje na osnovu fer vrednosti. KPŠFPS je prvenstveno fokusiran na informacije o fer vrednosti i koristi te informacije za procenu učinka imovine i za donošenje odluka. KPŠFPS nije uzeo opciju da neopozivo označi bilo koje akcije kao VFOSD.

Generalno, finansijske obaveze se vrednuju po amortizovanom trošku.

IIGK procena (isključivo isplate glavnice i kamate na preostali iznos glavnice)

Drugi korak u klasifikaciji finansijskih sredstava u portfeljima koji se „drže radi prikupljanja“ odnosi se na procenu da li su ugovorni tokovi gotovine u skladu sa IIGK testom. Iznos glavnice odražava fer vrednost pri početnom priznavanju umanjenu za sve naknadne promene, npr. zbog otplate. Kamata mora predstavljati samo razmatranje vremenske vrednosti novca, kreditnog rizika, drugih osnovnih rizika kreditiranja i profitne marže u skladu sa osnovnim karakteristikama pozajmljivanja. Ako tokovi gotovine uvode više od de minimis izloženosti riziku ili volatilnosti koja nije u skladu sa osnovnim karakteristikama pozajmljivanja, finansijska imovina se obavezno priznaje po FVPL.

Generalno, KPŠFPS portfelji finansijskih sredstava koja se „drže radi prikupljanja“ imaju ugovorene tokove gotovine koji su generalno u skladu sa IIGK procenom.

Naknadno merenje

Amortizovani trošak: Amortizovani trošak finansijskog sredstva ili obaveze je iznos po kome se finansijsko sredstvo ili obaveza vrednuje pri početnom priznavanju minus otplata glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija korišćenjem metode efektivne kamate svih razlika između početnog iznosa i iznos dospeća, kao i za finansijska sredstva, korigovan za ispravku vrednosti za gubitke. Prihod od kamata na ova finansijska sredstva se obračunava primenom metode efektivne kamatne stope.

Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha: Ova sredstva se naknadno vrednuju po fer vrednosti. Neto dobiti i gubici od promena u fer vrednosti, uključujući sve dobitke i gubitke od kursnih razlika, priznaju se kao „ Neto dobitak/(gubitak) na finansijska sredstva po FVDG“, u izveštaju sveobuhvatnog dobitka.

Umanjenje

KPŠFPS procenjuje na osnovu budućih očekivanja očekivane kreditne gubitke (OKG) povezane sa aktivom dužničkih instrumenata koji se vode po amortizovanom trošku. KPŠFPS priznaje ispravku gubitka za takve gubitke na svaki datum izveštavanja. Merenje OKG reflektuje:

- Nepristrasan i ponderisani iznos na osnovu verovatnoće koji se određuje procenom raspona mogućih ishoda;
- Vremensku vrednost novca; i
- Razumne i podržane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izveštavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

Prestanak priznavanja

Finansijska sredstva, ili njen deo, prestaju se priznavati kada su ugovorna prava na primanje tokova gotovine iz aktive istekla, ili kada su prenesena i (a) KPŠFPS prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, ili (b) KPŠFPS ne prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva i KPŠFPS nije zadržao kontrolu.

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada se gasе (tj. kada je obaveza navedena u ugovoru isplaćena, otkazana ili istekla).

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2 Gotovina i njeni ekvivalenti

Za potrebe tokova gotovine, gotovinu i njene ekvivalente čine gotov novac u ruci i sa bankom i brokerom, i kratkoročni depoziti sa originalnim rokom dospeća od tri meseca ili manje. Oročeni depoziti za koje nema prethodnog objavnog roka, ali koje Upravni odbor ne namerava da ih otkupi ne pripadaju gotovini i njenim ekvivalentima.

3.3 Doprinosi

Doprinosi primljeni od doprinosilaca izračunaju se na gotovinskoj bazi, osim doprinosa za zadnji mesec u period, koji se izračunaju na akrualnoj bazi i priznati su u izveštaju finansijskog stanja ka dospeli doprinosi, kako je dalje opisano u napomeni 5.

3.4 Povlačenje štednji i refundacije

Povlačenje štednji (tj. isplata benefita), kao i refundacije pogrešnih doprinosa, obračunavaju se na period na koji se dešava otkup jedinica. Bilans (a) vrednosti otkupljenih jedinica zbog povlačenja štednje; i (b) nominalne vrednosti otkupljenih jedinica zbog povrata; plative do kraja perioda, prikazane su u izveštaju o finansijskom stanju kao obaveze za otkupljene jedinice, a dalje su detaljno opisane u Napomeni 9.

Podizanje uštedevine sa računa učesnika može se izvršiti u sledećim slučajevima:

Učesnik dostiže starosnu doba za penzionisanje od 65 godina

Učesnik koji odlazi u penziju sa saldom štednje ispod ili jednakim pragu od 3,000 EUR, prima celi prihod u jednom iznosu. S druge strane, ako učesnik odlazi u penziju sa saldom iznad ovog praga, on / ona ima mogućnost da primi 20% stanja odmah, dok ostatak mora biti primljen u fazama, putem mesečnih prihoda od faznog programa povlačenja, sve dok se ušteta ne potroši. Mesečne isplate su postavljene na 1% stanja na računima kada se jedinice otkupe, ili 200 EUR, koja god je veća.

Deo koji treba da se prima u fazama, KPŠF prenosi komercijalnoj banci po izboru učesnika, pri čemu banka naknadno mesečno uplaćuje penzionera. S obzirom na to da imovina učesnika više nije pod nadzorom KPŠF-a, ona više se ne obračunaju od KPŠFPS.

Učesnik u primanju invalidske penzije

Učesnik u primanju invalidske penzije, koju joj je izdalo Ministarstvo rada i socijalne zaštite za određeni broj godina, može podizati uštedevinu putem faznog programa povlačenja. Prihod je ograničen na 2,400 EUR za svaku od godina koje invalidska penzija pokriva, ili puni bilans uštedevine, koja god je niža. Kao i gore, KPŠFPS više ne knjiži ova sredstva, jer se sredstva prenose poslovnoj banci, koja mesečno uplaćuje učesniku 200 EUR dok se sredstva ne potroše.

Učesnik nije, niti je bio dužan, da doprinosi penzijskom fondu

Strani državljanin, koji nikada nije imao kosovsko državljanstvo, a Ministarstvo unutrašnjih poslova mu nikada nije izdalo status stalnog boravka na Kosovu, može povući svoju penzijsku uštedevinu u jednom iznosu, pod uslovom da Poreska Uprava potvrdi da učesnik nije, i nikada nije bio dužan, da uplati doprinose za penziju.

Učesnik umire pre dostizanja starosno doba za penzionisanje

Zakoniti naslednik odlučuje da svoj deo štednje umrlog učesnika dobije putem (a) jednog iznosa ili (b) prenosa na sopstveni štedni račun kod KPŠF-a. Prioritet zakonitih naslednika je sledeći: (1) supružnik, (2) deca i (3) ostali, kako je odlučio sud ili beležnik.

Pravila za povlačenje uštedevine, uključujući pragove, postavljuje CBK u svom pravilu za povlačenje penzijske štednje. Fazna pravila povlačenja su uslovna sve dok anuiteti ne budu dostupni na Kosovu.

3.5 Naknade za upravljanje na teret računa učesnika

Naknade su obračunate dnevno u akrualnoj bazi i priznavaju se ka trošak u izveštaju sveobuhvatnog dobitka. Formula za izračunavanje dnevne naknade je:

$$\text{Naknada} = [\text{Bruto sredstva učesnika}] * [\text{Stopa}] / [\text{Broj dana u godini}] .$$

Detalji naplaćenih naknada predstavljeni su u napomeni 11. S druge strane, bilans (a) naknada; i (b) razlika između vrednosti otkupljenih jedinica za refundacije (otkupna vrednost) i iznosa vraćenog primaocu uplate (nominalni doprinos); plative na kraju perioda su predstavljene u izveštaju o finansijskom stanju kao obaveze prema KPŠFPS, a dalje su detaljno opisane u napomeni 8.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.6 Ne-doprinosi

Ulazni transferi na račun naplate KPŠFPS-a u CBK, koji su u vreme obrade bankovnog izveštaja identifikovani da nisu penzijski doprinosi klasifikuju se kao ne-doprinosi i ne konvertiraju se na jedinice. Primeri takvih transfera obično uključuju preplaćivanje poslodavca ili plaćanje drugih obaveza (npr. poreza), kao i vraćene isplate benefita zbog netačnih podataka o bankovnom računu ili zatvorenih bankovnih računa. Stanje takvih ne-doprinosi, plativih na kraju perioda, prikazani su u napomeni 9 kao obaveze za ne-doprinosi.

3.7 Oporezivanje

KPŠF penzijska sredstva su izuzete od plaćanja poreza na dobit korporacija.

3.8 Značajne procene i presude

Sastavljanje finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva procene i presude koje utiču na primenu računovodstvenih politika i prezentirane vrednosti sredstava, obaveza, prihoda i rashoda. Faktični rezultati mogu odstupati od ovih procena. Rukovodstvo isto treba presuditi i aplikaciju knjigovodstvenih politika KPŠFPS. Procene i presude se revidiraju na tekućoj osnovi.

Ova napomena daje pregled oblasti koje uključuju viši stepen prosuđivanja i složenosti, kao i glavne izvore neizvesnosti procena koje imaju značajan rizik da dovedu do materijalnog prilagođavanja u narednoj finansijskoj godini. Detaljne informacije o svakoj od ovih procena i prognoza uključene su u odgovarajuće napomene zajedno sa informacijama o osnovama za obračun za svaku pogođenu stavku u finansijskim izveštajima.

Merenje očekivanog kreditnog gubitka

Merenje očekivanog ispravka vrednosti kreditnog gubitka za finansijsku aktivu merenu po amortizovanom trošku je područje koje zahteva korišćenje složenih modela i značajnih pretpostavki o budućim ekonomskim uslovima i kreditnom ponašanju. Objasnjenje ovih ulaznih podataka, pretpostavki i tehnika procene korišćenih u merenju OKG-a detaljnije je opisano u napomeni 3.9.5, koja takođe navodi ključne osetljivosti OKG-a na promene u ovim elementima.

Nekoliko značajnih procena takođe je potrebno za primenu računovodstvenih zahteva za merenje OKG-a, kao što su:

- Određivanje kriterijuma za značajno povećanje kreditnog rizika;
- Izbor odgovarajućih modela i pretpostavki za merenje OKG-a;
- Utvrđivanje broja relativnih pondera predviđenih scenarija za svaku vrstu proizvoda/tržišta i pripadajući OKG; i
- Osnivanje grupa slične finansijske aktive u svrhu merenja OKG-a.

3.9 Upravljanje finansijskim rizikom

Aktivnosti KPŠFPS ga izlažu raznim finansijskim rizicima: tržišnom riziku (uključujući valutni rizik, rizik kamatne stope fer vrednosti, rizik kamatne stope toka gotovine i rizik cene), kreditni rizik i rizik likvidnosti. Program sveukupnog upravljanja rizikom KPŠFPS nastoji da maksimizira povrate dobijene za nivo rizika kojem je KPŠFPS izložena i nastoji da minimizira potencijalne negativne efekte na finansijski učinak KPŠFPS-a.

Kada se radi o proceni rizika finansijskih instrumenata koji čine dio imovine KPŠFPS, ogromna većina investicija se vrše kroz otvorene fondove, što praktično znači da funkcija svakodnevnog upravljanja rizikom je ustupljena pružiocima otvorenih fondova. Maksimalni gubitak jednak je knjigovodstvenoj vrednosti finansijske imovine. Upravljanje ovim rizicima vrše menadžeri za investicije i od uprave i odbora KPŠF.

Investiciona politika pre svega zahteva za uložena sredstva, bilo direktno ili indirektno, da su veoma raznovrsne preko emitenata i klasa sredstava, kao i preko investicionih pristupa otvorenih fondova. Kao način da se upravlja direktnim rizicima politika postavlja ograničenja u pogledu udela sredstava koji se mogu ulagati u instrumente date klase sredstava, kao i ograničenja u pogledu udela sredstava koji se mogu ulagati u instrumente datog investicionog pristupa, kako i je prikazano u napomeni 13.d) ovih finansijskih izveštaja. U tom okviru Upravni odbor donosi odluke da li da se poveća ili smanji izlaganje u određeno vozilo zavisno od učinka i portfelja vozila ili korelaciji vozila sa drugim vozilima, kao i od uverenja za kratki i srednji rok o izgledima za datu klasu sredstava i dati investicioni stil vozila. Sam KPŠF se ne angažuje u ugovorima unapred, svopovima i derivata u cilju upravljanja i kontrolisanja tih rizika za imovinu KPŠFPS.

Odeljenje za Investicije i Rizik KPŠF-a redovno analizira usklađenost direktnih, kao i indirektnih ulaganja kroz otvorene investicione fondove, sa politikom investiranja KPŠF-a. Rizici i volatilnost direktnih i indirektnih plasmana se takođe procenjuju redovno. Nalazi su pregledani od strane Komisije za Investicije Upravnog odbora KPŠF-a i služe kao pomoć za donošenje investicionih odluka.

U nastavku su dati standardni rizici kojima su finansijska sredstva KPŠFPS direktno bile izložene na dan izveštavanja.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.9 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.9.1 Kamatni rizik (Standardni i Konzervativni Portfelj)

Kamatni rizik je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih kamatnih stopa. Na dan izveštavanja KPŠFPS nije imalo obaveze izložene kamatnom riziku, ali imalo je direktne investicije u obveznice trezora Kosova i oročene depozite sa komercijalnim bankama sa fiksnom kamatnom stopom, u vrednosti od 536,096,670 EUR (2022: 689,313,694 EUR). Nije bilo direktnih ulaganja u instrumentima sa varijabilnom kamatnom stopom.

3.9.2 Cenovni rizik (Standardni Portfelj)

Sredstva su izložena cenovnom riziku akcija. Ovo proizilazi iz investicija koje drži KPŠFPS za koje cene u budućnosti nisu izvesne. Tamo gde su nemonetarni finansijski instrumenti denominovani u valutama koje nisu evro, cena koja je prvobitno izražena u stranoj valuti, a zatim preračunata u evre će takođe fluktuirati zbog promena u deviznim kursovima. Napomena 3.9.3 „Devizni rizik“ u nastavku navodi kako se ovom komponentom cenovnog rizika upravlja i meri.

Uprkos umerenom smanjenju osetljivosti na promene u fer vrednosti investicija raspoloživih za prodaju preko otvorenih instrumenata, cenovni rizik ostaje najznačajniji direktni faktor rizika za uložena sredstva KPŠFPS. KPŠFPS kroz investicione politike pokušava da upravlja ovim rizikom diversifikujući ulaganja u ne povezanim otvorenim instrumenatima, koji zauzvrat imaju u svojim portfeljima različite klase sredstava i imaju različite investicione načine i ciljeve.

Analiza osetljivosti na promene cena otvorenih fondova

Da su cene otvorenih instrumenata bila 5% viša / niža na dan izveštavanja, neto sredstva koja pripadaju doprinosiocima bi se povećala / smanjila za 100,675,907 EUR (2022: 84,462,501 EUR).

Maksimalni pad Standardnog portfelja KPŠF-a za jednogodišnji period završenog 31 decembra 2023. Bio je 4.2%, a za period od 3 godina bio je 7.6% (2022: 7.6%, odnosno 9.4%).

Odnos performanse protiv kolebljivosti za period od 1 godine završenoj 31 decembra 2023. je bio 0.66; gde je godišnja kolebljivost bila 4.6% a performansa +3.0% (2022: -0.85, odnosno 6.5% i -5.5%). Sa druge strane odnos za period od 3 godina je bio 0.49; gde je godišnja kolebljivost bila 5.1% a performansa +2.5% (2022: 0.47, odnosno 5.1% i +2.5%).

3.9.3 Devizni rizik (Standardni Portfelj)

Devizni rizik nastaje usled promene vrednosti budućih transakcija, priznate monetarne imovine i novčanih obaveza denominiranih u drugim valutama usled promene kursa stranih valuta. Na datume izveštavanja direktni plasmani u obveznicama trezora Kosova i bankarskih oročenja su denominirani u evrima.

Kao način upravljanja valutnim rizikom putem otvorenih investicionih fondova, politika investiranja KPŠFPS dozvoljava samo do 20 odsto ukupnih sredstava KPŠFPS da budu uložene u fondove koji nisu denominovane u evrima i ne pružaju evro hedžing. Ne postoji takvo ograničenje za indirektno plasmane, tj. osnovne investicije koje vrše sami otvoreni fondovi.

Od 21 otvorenih fondova preko kojih je KPŠF bio investiran na datum izveštavanja: (a) 12 je bilo denominirano u EUR, s iznosom od 1,646,036,940 EUR ili 60.5% ukupnih sredstava; (b) 9 je bilo denominirano u USD, u ukupnom iznosu od 367,481,198 EUR ili 13.5% ukupnih sredstava (2022: 11 fondova denominiranih u EUR sa iznosom od 1,217,778,938 EUR ili 50.2% ukupnih sredstava, i 9 fondova denominiranih u USD sa iznosom od 471,471,073 EUR ili 19.4% ukupnih sredstava). Iako su fondovi denominirani u EUR ili USD, njihove osnovne investicije će biti u mnogim valutama i pod različitim procentima alokacije. Neki menadžeri fondova koriste valutne derivate za upravljanje i kontrolu diviznog rizika. Međutim, pošto KPŠF ne utvrđuje ili kontroliše sredstva u tim fondovima, a sredstva nisu direktno uložena od strane KPŠF-a u čiste USD instrumente na bilo kom značajnom nivou, nije izvršena analiza osetljivosti na efekte smene valute na sveobuhvatnoj dobiti za godinu završenu 31 decembra 2022. i 2023 godine.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.9 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.9.4 Rizik likvidnosti (Standardni i Konzervativni Portfelj)

Rizik likvidnosti je rizik da će KPŠFPS naići na poteškoće u ispunjavanju obaveza povezanih sa njegovim finansijskim obavezama koje se izmiruju isporukom gotovine ili druge finansijske imovine. Konzervativno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumeva održavanje dovoljne gotovine, dostupnost fondova kroz odgovarajuća kreditna postrojenja i mogućnost blagovremenog prikupljanja - u okviru uspostavljenih termina - dospele iznose iz trećih strana.

Rizikom likvidnosti upravlja se procenom mesečnih otkupa po osnovu podizanja štednje kao i refundacije sredstava i zadržavanjem dovoljne gotovine za ovu namenu. Rizik likvidnosti je mali s obzirom da prosečni mesečni otkupi za godinu završenu 31. decembra 2023. iznosili su 6,118,238 EUR još su puno manji nego prosečni mesečni ulazni doprinosi koji za godinu iznosu od 23,848,445 EUR (2022: 4,641,232 EUR, odnosno 20,121,869 EUR).

Investicije putem otvorenih fondova mogu se otkupiti u roku od 1-5 dana i prijavljuju se tu kao investicije kratkotrajnog roka. Investicije sredstava KPŠFPS na obveznice Trezora Kosova imaju originalnu zrelost do deset godina dok oročenja sa bankama imaju originalnu zrelost od 1 do 2 godine.

Tabela ispod predstavlja ostatak ugovorenog roka otplate finansijskih sredstava i obaveza KPŠFPS.

	Na dan 31 decembar 2023			Na dan 31 decembar 2022		
	Do 1 godine	1-5 godina	5-10 godina	Do 1 godine	1-5 godina	5-10 godina
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Finansijska sredstva						
Gotovina i njeni ekvivalenti	152,330,062	-	-	32,130,471	-	-
Finansijska sredstva po FVDG	2,013,518,138	-	-	1,689,250,011	-	-
Obveznice Kosova	107,599,471	252,868,620	85,887,893	140,983,493	280,845,025	130,956,259
Oročeni depoziti	42,443,059	47,297,627	-	102,100,101	34,428,816	-
Doprinosi i druga potraživanja	19,577,370	-	-	16,826,228	-	-
	2,335,468,100	300,166,247	85,887,893	1,981,290,304	315,273,841	130,956,259
Finansijske obaveze						
Ukupne obaveze	1,280,462	-	-	876,220	-	-
Razlika zrelosti	2,334,187,638	300,166,247	85,887,893	1,980,414,084	315,273,841	130,956,259

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.9 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.9.5 Kreditni rizik (Standardni i Konzervativni Portfelj)

Kreditni rizik je rizik od finansijskog gubitka za KPŠFPS ukoliko kupac ili ugovorna stranka finansijskog instrumenta ne ispuni svoje ugovorne obaveze.

Analize kreditnog kvaliteta

Izloženost KPŠFPS kreditnom riziku nastaje u vezi sa sledećim instrumentima:

- **Gotovina u banci** - Gotovina u banci se sastoji od gotovine na tekućim računima sa CBK i brokerom. Na dan 31. decembra 2023, 90% gotovine je bilo u računu sa CBK-om. Ne postoji kreditni rejting za Republiku Kosova, međutim, zbog svoje kratkoročne prirode, kreditni rizik se ne smatra značajnim i ne izračunava se gubitak od umanjenja vrednosti.
- **Obveznice Kosova** - Prema zakonu, KPŠFPS može plasirati do 30% sredstava u vladne obveznice Republike Kosova. Na dan 31. decembra 2023. godine izloženost KPŠFPS u hartijama od vrednosti izdatih od Vlade Kosova se smanjio na 16% (2022: 23%). Obveznice Kosova nemaju kreditni rejting.
- **Oročeni depoziti** - sastoje se od oročenih depozita položenih kod komercijalnih banaka u Republici Kosovo. Na dan 31. decembra 2023. godine, banka sa najvećom izloženošću je imala 36% od oročenih depozita (2022: 29%).
- **Otvoreni fondovi** - osnovna ulaganja nekih otvorenih fondova, u koja se ulaže imovina KPŠFPS, izložena su kreditnom riziku putem plasmana u korporativne i državne obveznice, kao i drugih dužničkih instrumenata. Kako se ovi (a) mere po fer vrednosti; i (b) nije moguće dobiti dovoljno detalja za pouzdanu procenu kreditne sposobnosti svake osnovne investicije ovih otvorenih fondova; ne izračunava se gubitak od umanjenja vrednosti.

Očekivani kreditni gubitak (OKG)

Na svaki datum izveštavanja, KPŠFPS procenjuje proviziju gubitka finansijskog instrumenta merenog po amortizovanom trošku u iznosu doživotnog očekivanog kreditnog gubitka ako je bilo značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja. Ako na datum izveštavanja kreditni rizik nije značajno povećan od početnog priznavanja, KPŠFPS procenjuje proviziju gubitka u iznosu 12- mesečnog očekivanog kreditnog gubitka. Značajne finansijske poteškoće druge ugovorne strane, verovatnoća da će druga strana ući u stečaj ili finansijsku reorganizaciju i kašnjenje u plaćanju smatraju se pokazateljima da su iznosi možda kreditno obezvređeni.

Značajno povećanje kreditnog rizika menadžment definiše kao svako ugovorno plaćanje koje kasni više od 30 dana. Svako ugovorno plaćanje koje kasni više od 90 dana smatra se obezvređenim kreditom.

Merenje OKG-a

U proceni OKG-a, KPŠFPS koristi objavljene stope neplate za izdavaoce istog rejtinga. Kada rejting nije dostupan, koriste se podrazumevane stope za najbližnje izdavaoce. Merenje se prilagođava za (a) trajanje ako data hartija od vrednosti ima manje od godinu dana do dospeća; (b) tipične stope naplate za slične izdavaoce; i (c) diskontne faktore za odgovarajuće prinose na hartije od vrednosti.

S obzirom na gore navedene inpute, sve obveznice Kosova i oročeni depoziti su evaluirani u 1. Fazi korišćenjem 12-mesečnog modela umanjenja vrednosti, dok nije bilo kretanja između faza tokom godine završene 31. decembra 2023.

3 MATERIJALNE KNJIGOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.9 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.9.6 Mera po fer vrednosti

Finansijska sredstva i obaveze su grupisane u tri hijerarhijska nivoa fer vrednosti na osnovu značaja ulaznih podataka koji se koriste tokom merenja fer vrednosti finansijskog instrumenta:

- Razina 1: Navedene cene (ne prilagođene) na aktivnim tržištima za identične imovine ili obaveze;
 Razina 2: Drugi ulazni podaci, osim navedenih cena, uključeni u razinu 1, koji su dostupni za promatranje imovine ili obaveze direktno (tj. cene) ili indirektno (tj. izrađeni od cene); i
 Razina 3: Ulazni podaci o imovinu ili obavezi koje se ne temelju na dostupnim podacima za promatranje tržišta.

Finansijski instrumenti ne prikazani po fer vrednosti

Sljedeća tabela sumira knjigovodstvene vrednosti i fer vrednosti tih finansijskih sredstava i obaveza koje nisu prikazane u izveštaju o finansijskom stanju po fer vrednosti na dan 31 decembra 2023. i 2022 godine.

	Nivo	Na dan 31 decembar 2023		Na dan 31 decembar 2022	
		Vrednost u knjigovodstvo EUR	Fer Vrednost EUR	Vrednost u knjigovodstvo EUR	Fer Vrednost EUR
Finansijska sredstva					
Gotovina i njeni ekvivalenti	2	152,330,062	152,330,062	32,130,471	32,130,471
Obveznice Kosova	2	446,355,984	442,030,063	552,784,777	553,752,103
Oročeni Depoziti	2	89,740,686	85,808,678	136,528,917	136,919,475
Doprinosi i druga potraživanja	3	19,577,370	19,577,370	16,826,228	16,826,228
		739,628,277	699,746,173	738,270,393	739,628,277
Finansijske obaveze					
Ukupne obaveze	3	1,280,462	1,280,462	876,220	876,220
		1,280,462	1,280,462	876,220	876,220

Knjigovodstveni vrednosti gotovine i ekvivalenata gotovine, doprinosa i drugih potraživanja, kao i plativih računa predstavljaju razumnu aproksimaciju njihove fer vrednosti zbog njihovih kratkoročnih dospeća. Fer vrednost obveznice Kosova i oročenih depozita se procenjuje diskontovanjem budućih plaćanja zakupa postepenom stopom pozajmljivanja.

Finansijski instrumenti mereni po fer vrednosti

Na izveštajnim datumima, finansijski instrumenti KPŠFPS merene po fer vrijednosti, objašnjeni su na sledeći način:

Klasa ulaganja	Razina	Na dan 31 decembar 2023 EUR	Na dan 31 decembar 2022 EUR
Finansijska sredstva po FVDG	1	2,013,518,138	1,689,250,011

Gore navedena merenja fer vrijednosti se ponavljaju. Tokom godine završene 31 decembra 2023. i 2022 nije bilo kretanja sredstava između razina. Fer vrednost finansijskih sredstava kojom se trguje na aktivnim tržištima zasniva se od cena dobijenih direktno sa berze na kojoj se trguje ili dobije instrument od strane menadžera fonda.

3.9.7 Izlaganja putem indirektnih plasmana

Većina KPŠFPS sredstava plasiraju se preko otvorenih instrumenata koja trguju u različitim klasama imovine i zapošljavaju različitu politiku za investicije i rizik. Kao rezultat, sredstva KPŠFPS izloženi su različitim rizicima za indirektno investicije u zavisnosti od sredstva uložena u datom otvorenom instrumentu, dok su glavni rizici bili sledeći: Cenovni; Kreditni / ugovorne stranke; Državni/politički; Kamatni / valutni.

4 GOTOVINA I NJENI EKVIVALENTI

	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
	EUR	EUR
U Centraloj banci Republike Kosovo (CBK)	151,925,005	28,860,633
Erste Bank Austria (broker)	405,057	3,269,838
Ukupna gotovina i njeni ekvivalenti	152,330,062	32,130,471

Od 1. januara 2022 do 7. avgusta 2022. negativna godišnja kamata od -0.70%; je bila zastupana na dnevni bilans tekućeg računa KPŠFPS sa Centralnom Bankom Kosova. Nije bilo zastupane kamate za preostale dane 2022. godine. Od 1. Januara 2023. do 4. avgusta 2023. pozitivna godišnja kamata od 0.25%, i od 5. avgusta 2023 do 31. decembra 2023. pozitivna godišnja kamata od 0.30%, je bila zastupana na ovaj račun.

Broker je zastupao negativnu kamatu od -0.60% g. na dnevni bilans od 1. januara 2022 – 4. avgusta 2022. Nije bilo zastupane kamate za preostale dane 2022. godine. Od 1. januara 2023 - 31. decembra 2023. pozitivna godišnja kamata od 0.25%, je bila zastupana na račun s brokerom.

Neto kamatni prihodi i (troškovi) za odgovarajuće periode su bili:

	Za godinu završenu 31 decembar 2023	Za godinu završenu 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Centralna banka Republike Kosovo (CBK)	123,063	(83,464)
Erste Bank Austria (broker)	31,564	(48,994)
Ukupni kamatni prihodi / (troškovi)	154,627	(132,458)

Bilans plativih kamatnih troškova na datum izveštavanja je bio 0 EUR (2022: 14,143 EUR nad CBK).

5 DOPRINOSI I DRUGA POTRAŽIVANJA

Doprinosi i druga potraživanja na dan 31. decembra 2023 u iznosu 19,577,370 EUR (2022: 16,826,228 EUR) odnose se na doprinose koji su primljeni na uplatni račun 1-18 dana nakon datuma izveštavanja u iznosu od 19,560,192 EUR (2022: 16,826,228 EUR) i dospelih kamata na gotovinu i njene ekvivalente u iznosu od 17,178 EUR (2022: 0 EUR).

Zakon br. 07/L-016 o ekonomskom oporavku Covid-19, kojim se menja Zakon br. 04/L-101 o penzijskim fondovima Kosova, stupio je na snagu 7. decembra 2020. Ovaj amandman omogućio je rano povlačenje 10% bilansa uštede svim učesnicima, u periodu od četiri meseca nakon stupanja na snagu, odnosno do 6. aprila 2021. Dalje, amandmanom je predviđeno da učesnici sa saldnom uštede manjim ili jednakim 9,999.00 EUR (efektivno povlače 999.90 EUR ili manje), počev od 2023. godine, Vlada Republike Kosovo će nadoknađivati novac na način i rokove dogovorene u konsultacijama sa KPŠF-om. Učesnika koji su povukli 999.90 EUR ili manje su bili 372,652, a njihova povlačenja iznosila su 101,772,746 EUR. Taj iznos je predstavljao prvobitni dug Vlade prema učesnicima.

Vlada je odlučila u 2022. godini da nadoknađivati ukupni dug u ratama počev od 2023. godine. U 2023. Godini potpisan je memorandum između Vlade i KPŠF-a u kojem se navodi da će prioritet za nadoknade biti dat učesnicima sa (1) trajnim povlačenjem; i (2) ranijim datumima rođenja.

S tim u vezi, Vlada je tokom jula 2023. godine refundirala prvu ratu u iznosu od 5,431,049 EUR za ukupno 12,090 učesnika. Vlada je u budžetu za fiskalnu 2024. godinu izdvojila 3,000,000 EUR za drugu ratu. Pošto su budžetska izdvajanja uglavnom početni planovi, tačan iznos bi se utvrdio kada se u stvari izvrši nadoknada.

6 FINANSIJSKA SREDSTVA PO FVDG

a) Investicije na otvorene fondove (u EUR)

							2023
Fond	Napomena	Na dan 1 januar	Investicije	Dobitak ili gubitak	Odbijena naknada	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
IE00B03HD316	6.1	1,078,243	110,801,837	8,103,677	(30,018)	-	119,953,739
IE00B504KX99	6.2	200,172,086	-	(9,690,431)	-	(190,481,655)	-
LU0257969260	6.3	148,462,915	-	14,306,255	-	-	162,769,170
LU0539147214	6.4	224,068,597	-	8,066,299	-	-	232,134,896
FR0007038138	6.5	382,119,647	533,172,517	16,006,885	(258,977)	(81,999,555)	849,040,517
IE00BYX8XD24	6.6	21,339,112	-	(722,816)	(44,748)	(20,571,548)	-
US78468R5569	6.7	56,943,838	-	(1,241,047)	(196,774)	-	55,506,017
US37954Y6730	6.8	59,069,111	-	14,981,588	(305,553)	(9,999,963)	63,745,183
US46435U7138	6.9	60,062,495	-	4,576,252	(247,168)	-	64,391,579
LU0406802768	6.10	2,223,726	23,000,000	(2,998,153)	(150,100)	(22,075,473)	-
LU2305367323	6.11	1,540,491	23,000,000	3,743,154	-	-	28,283,645
US4642882249	6.12	22,171,891	-	(7,577,067)	(69,258)	(14,525,566)	-
US46138E6288	6.13	67,214,478	-	(11,396,017)	(184,077)	(24,199,933)	31,434,451
LU1390062245	6.14	75,868,822	-	1,082,704	(110,437)	(76,841,089)	-
US9229087443	6.15	118,823,433	-	(829,024)	(43,100)	(56,400,771)	61,550,538
IE00BQN1K901	6.16	79,301,062	-	10,960,895	(214,543)	-	90,047,414
LU1829219390	6.17	53,615,661	-	16,462,594	(185,046)	(46,000,605)	23,892,604
US46434V6213	6.18	55,544,738	-	1,083,522	(28,314)	(56,599,946)	-
IE00BKWQ0F09	6.19	29,529,067	-	2,290,227	(55,102)	-	31,764,192
GB00B15KYG56	6.20	30,100,598	-	(4,153,992)	(132,005)	-	25,814,601
JE00B8DFY052	6.21	-	36,999,951	3,479,125	(47,906)	(12,997,791)	27,433,379
IE00B5M1WJ87	6.22	-	20,999,983	1,044,219	(53,012)	-	21,991,190
GB00B15KXV33	6.23	-	34,999,865	(633,998)	(101,430)	-	34,264,437
US46434G8481	6.24	-	70,002,291	(8,446,783)	(181,046)	(29,401,813)	31,972,649
IE00BH04GL39	6.25	-	24,999,587	1,935,702	(4,488)	-	26,930,801
US4642885622	6.26	-	14,999,970	635,467	(5,492)	-	15,629,945
US69374H7411	6.27	-	14,999,985	(26,186)	(6,608)	-	14,967,191
Ukupne investicije na otvorene fondove		1,689,250,011	907,975,986	61,043,051	(2,655,202)	(642,095,708)	2,013,518,138

Pored neto dobitka od 61,043,051 EUR od revalorizacije ili prodaje od otvorenih fondova, dodatnih 8,140,670 EUR primljeno je kao dividenda tokom godine završenoj 31. decembra 2023., čineći da ukupni neto dobitak iz otvorenih fondova budu u vrednosti od 69,183,721 EUR.

6 FINANSIJSKA SREDSTVA PO FVDG (NASTAVAK)

a) Investicije na otvorene fondove (u EUR) (nastavak)

							2022
Fond Napomena		Na dan 1 januar	Investicije	Dobitak ili gubitak	Odbijena naknada	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
IE00B03HD316	6.1	13,065,132	60,007,253	(5,943,033)	(53,049)	(65,998,060)	1,078,243
IE00B504KX99	6.2	367,648,407	-	(33,876,321)	-	(133,600,000)	200,172,086
LU0257969260	6.3	90,711,376	57,100,000	651,539	-	-	148,462,915
LU0539147214	6.4	359,813,946	-	(28,745,349)	-	(107,000,000)	224,068,597
FR0007038138	6.5	364,551,204	320,073,029	850,637	(155,406)	(303,199,817)	382,119,647
IE00BYX8XD24	6.6	11,346,297	20,674,993	(366,785)	(16,568)	(10,298,825)	21,339,112
US78468R5569	6.7	-	50,018,623	7,091,647	(166,432)	-	56,943,838
US37954Y6730	6.8	46,032,602	14,999,205	(1,748,977)	(213,719)	-	59,069,111
US46435U7138	6.9	44,270,331	15,190,028	788,192	(186,056)	-	60,062,495
LU0406802768	6.10	19,719,793	-	(3,054,986)	(41,081)	(14,400,000)	2,223,726
LU2305367323	6.11	20,751,368	-	(2,410,877)	-	(16,800,000)	1,540,491
US4642882249	6.12	9,706,952	23,129,608	(2,381,583)	(74,303)	(8,208,783)	22,171,891
US46138E6288	6.13	-	84,178,600	(16,738,885)	(225,237)	-	67,214,478
LU1390062245	6.14	-	131,952,780	4,025,246	(136,202)	(59,973,002)	75,868,822
US9229087443	6.15	-	116,304,097	2,552,270	(32,934)	-	118,823,433
IE00BQN1K901	6.16	-	84,290,664	(4,818,494)	(171,108)	-	79,301,062
LU1829219390	6.17	-	85,070,899	(7,220,044)	(165,126)	(24,070,068)	53,615,661
US46434V6213	6.18	-	56,810,413	(1,246,330)	(19,345)	-	55,544,738
IE00BKWQ0F09	6.19	-	29,988,626	(456,939)	(2,620)	-	29,529,067
GB00B15KYG56	6.20	-	29,988,566	118,455	(6,423)	-	30,100,598
LU0227145629		22,853,728	-	(393,667)	(5,918)	(22,454,143)	-
LU0102035119		51,971,085	-	(3,354,516)	(77,677)	(48,538,892)	-
IE00B86MWN23		15,033,404	-	(1,370,154)	(5,097)	(13,658,153)	-
US46090E1038		-	139,884,813	(4,344,676)	(68,274)	(135,471,863)	-
US91232N2071		-	46,000,197	13,733,000	(100,315)	(59,632,882)	-
LU1681041890		73,446,591	22,985,765	(10,561,869)	(45,405)	(85,825,082)	-
US33734X8469		27,402,701	-	(3,307,827)	(21,393)	(24,073,481)	-
IE00BF0M6N54		39,161,985	-	(3,408,587)	(25,998)	(35,727,400)	-
US69374H7668		33,917,670	-	(5,281,034)	(26,046)	(28,610,590)	-
US9229085538		45,947,140	-	(5,745,840)	(7,254)	(40,194,046)	-
US46140H7008		45,807,075	-	(795,250)	(276,002)	(44,735,823)	-
LU1244139827		17,969,997	2,438	(5,945,216)	(29,443)	(11,997,776)	-
LU1530899811		24,173,177	-	(4,169,362)	(66,425)	(19,937,390)	-
LU1694772994		23,919,668	14,005	(4,131,236)	(36,965)	(19,765,472)	-
LU1820776075		25,815,348	8,859	(5,078,584)	(38,531)	(20,707,092)	-
US33733E5006		13,272,814	-	(4,554,511)	(5,448)	(8,712,855)	-
LU1390062831		-	82,390,024	8,776,607	(44,562)	(91,122,069)	-
US37954Y3844		-	23,146,523	(5,912,030)	(64,516)	(17,169,977)	-
Ukupne investicije na otvorene fondove		1,808,309,791	1,494,210,008	(138,775,369)	(2,610,878)	(1,471,883,541)	1,689,250,011

Pored neto gubitka od 138,775,369 EUR od revalorizacije ili prodaje od otvorenih fondova, dodatnih 5,739,074 EUR primljeno je kao dividenda tokom godine završenoj 31. decembra 2022., čineći da ukupni neto gubitci iz otvorenih fondova budu u vrednosti od 133,036,295 EUR.

6 FINANSIJSKA SREDSTVA PO FVDG (NASTAVAK)

b) Investicije na otvorene fondove (u Jedinice)

						2023
Fond	Napomena	Na dan	Investicije	Povlačenja	Na dan	Na dan
		1 januar			31 decembar	31 decembar
		Jedinice	Jedinice	Jedinice	Jedinice	Cena (EUR)
IE00B03HD316	6.1	44,147	4,014,995	-	4,059,142	29.55
IE00B504KX99	6.2	132,022,218	-	(132,022,218)	-	-
LU0257969260	6.3	3,991,701	-	-	3,991,701	40.78
LU0539147214	6.4	10,654,206	-	-	10,654,206	21.79
FR0007038138	6.5	367	500	[78]	789	1,076,809.39
IE00BYX8XD24	6.6	2,776,000	-	(2,776,000)	-	-
US78468R5569	6.7	447,928	-	-	447,928	123.92
US37954Y6730	6.8	2,382,614	-	(338,828)	2,043,786	31.19
US46435U7138	6.9	1,766,651	-	-	1,766,651	36.45
LU0406802768	6.10	7,504	72,352	(79,856)	-	-
LU2305367323	6.11	17,170	244,965	-	262,135	107.90
US4642882249	6.12	1,193,261	-	(1,193,261)	-	12.11
US46138E6288	6.13	1,391,035	-	(684,990)	706,045	44.52
LU1390062245	6.14	678,612	-	(678,612)	-	-
US9229087443	6.15	904,511	-	(449,634)	454,877	135.31
IE00BQN1K901	6.16	11,323,870	-	-	11,323,870	7.95
LU1829219390	6.17	541,370	-	(356,100)	185,270	128.96
US46434V6213	6.18	1,187,125	-	(1,187,125)	-	-
IE00BKWQ0F09	6.19	162,910	-	-	162,910	194.98
GB00B15KYG56	6.20	1,972,387	-	-	1,972,387	13.09
JE00B8DFY052	6.21	-	3,497,987	(1,131,000)	2,366,987	11.59
IE00B5M1WJ87	6.22	-	966,221	-	966,221	22.76
GB00B15KXV33	6.23	-	4,160,325	-	4,160,325	8.24
US46434G8481	6.24	-	1,656,100	(835,924)	820,176	38.98
IE00BH04GL39	6.25	-	1,146,870	-	1,146,870	23.48
US4642885622	6.26	-	234,885	-	234,885	66.54
US69374H7411	6.27	-	554,730	-	554,730	26.98

6 FINANSIJSKA SREDSTVA PO FVDG (NASTAVAK)

b) Investicije na otvorene fondove (u Jedinice) (nastavak)

						2022
Fond	Napomena	Na dan	Investicije	Povlačenja	Na dan	Na dan
		1 januar			31 decembar	31 decembar
		Jedinice	Jedinice	Jedinice	Jedinice	Cena (EUR)
IE00B03HD316	6.1	437,239	2,297,752	(2,690,844)	44,147	24.42
IE00B504KX99	6.2	217,646,464	-	(85,624,246)	132,022,218	1.52
LU0257969260	6.3	2,435,859	1,555,842	-	3,991,701	37.19
LU0539147214	6.4	15,878,815	-	(5,224,609)	10,654,206	21.03
FR0007038138	6.5	350	308	(291)	367	1,041,677.63
IE00BYX8XD24	6.6	1,259,021	2,776,000	(1,259,021)	2,776,000	7.69
US78468R5569	6.7	-	447,928	-	447,928	127.13
US37954Y6730	6.8	1,811,158	571,456	-	2,382,614	24.79
US46435U7138	6.9	1,320,435	446,216	-	1,766,651	34.00
LU0406802768	6.10	52,375	-	(44,871)	7,504	296.33
LU2305367323	6.11	204,987	-	(187,817)	17,170	89.72
US4642882249	6.12	520,900	1,193,261	(520,900)	1,193,261	18.58
US46138E6288	6.13	-	1,391,035	-	1,391,035	48.32
LU1390062245	6.14	-	1,231,612	(553,000)	678,612	111.80
US9229087443	6.15	-	904,511	-	904,511	131.37
IE00BQN1K901	6.16	-	11,323,870	-	11,323,870	7.00
LU1829219390	6.17	-	812,055	(270,685)	541,370	99.04
US46434V6213	6.18	-	1,187,125	-	1,187,125	46.79
IE00BKWQ0F09	6.19	-	162,910	-	162,910	181.26
GB00B15KYG56	6.20	-	1,972,387	-	1,972,387	15.26
LU0227145629		126,852	-	(126,852)	-	-
LU0102035119		297,675	-	(297,675)	-	-
IE00B86MWN23		265,102	-	(265,102)	-	-
US46090E1038		-	455,433	(455,433)	-	-
US91232N2071		-	877,113	(877,113)	-	-
LU1681041890		700,000	239,563	(939,563)	-	-
US33734X8469		590,320	-	(590,320)	-	-
IE00BF0M6N54		2,565,980	-	(2,565,980)	-	-
US69374H7668		684,563	-	(684,563)	-	-
US9229085538		449,961	-	(449,961)	-	-
US46140H7008		2,342,970	-	(2,342,970)	-	-
LU1244139827		525,765	87	(525,852)	-	-
LU1530899811		107	-	(107)	-	-
LU1694772994		108,887	74	(108,961)	-	-
LU1820776075		1,199,041	506	(1,199,547)	-	-
US33733E5006		179,420	-	(179,420)	-	-
LU1390062831		-	817,200	(817,200)	-	-
US37954Y3844		-	789,552	(789,552)	-	-

6 FINANSIJSKA SREDSTVA PO FVDG (NASTAVAK)

c) Naknade i rabati otvorenih instrumenata

		Za godinu završenu 31 decembar 2023			Za godinu završenu 31 decembar 2022		
		Bruto naknada	Rabati	Neto naknada	Bruto naknada	Rabati	Neto Naknada
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
IE00B03HD316	6.1	30,018	(4,707)	25,311	53,049	(7,709)	45,340
IE00B504KX99	6.2	1,032,156	-	1,032,156	1,482,878	-	1,482,878
LU0257969260	6.3	670,184	-	670,184	517,879	-	517,879
LU0539147214	6.4	1,279,152	-	1,279,152	1,571,199	-	1,571,199
FR0007038138	6.5	258,977	(163,614)	95,363	155,406	(103,042)	52,364
IE00BYX8XD24	6.6	44,748	-	44,748	16,568	-	16,568
US78468R5569	6.7	196,774	-	196,774	166,432	-	166,432
US37954Y6730	6.8	305,553	-	305,553	213,719	-	213,719
US46435U7138	6.9	247,168	-	247,168	186,056	-	186,056
LU0406802768	6.10	150,100	(72,086)	78,014	41,081	(19,875)	21,206
LU2305367323	6.11	114,066	(115)	113,951	23,844	-	23,844
US4642882249	6.12	69,258	-	69,258	74,303	-	74,303
US46138E6288	6.13	184,077	-	184,077	225,237	-	225,237
LU1390062245	6.14	110,437	-	110,437	136,202	-	136,202
US9229087443	6.15	43,100	-	43,100	32,934	-	32,934
IE00BQN1K901	6.16	214,543	-	214,543	171,108	-	171,108
LU1829219390	6.17	185,046	-	185,046	165,126	-	165,126
US46434V6213	6.18	28,314	-	28,314	19,345	-	19,345
IE00BKWQ0F09	6.19	55,102	-	55,102	2,620	-	2,620
GB00B15KYG56	6.20	132,005	-	132,005	6,423	-	6,423
JE00B8DFY052	6.21	47,906	-	47,906	-	-	-
IE00B5M1WJ87	6.22	53,012	-	53,012	-	-	-
GB00B15KXV33	6.23	101,430	-	101,430	-	-	-
US46434G8481	6.24	181,046	-	181,046	-	-	-
IE00BH04GL39	6.25	4,488	-	4,488	-	-	-
US4642885622	6.26	5,492	-	5,492	-	-	-
US69374H7411	6.27	6,608	-	6,608	-	-	-
LU0227145629	-	-	-	-	5,918	-	5,918
LU0102035119	-	-	-	-	77,677	(20,698)	56,979
IE00B86MWN23	-	-	-	-	5,097	-	5,097
US46090E1038	-	-	-	-	68,274	-	68,274
US91232N2071	-	-	-	-	100,315	-	100,315
LU1681041890	-	-	-	-	45,405	-	45,405
US33734X8469	-	-	-	-	21,393	-	21,393
IE00BF0M6N54	-	-	-	-	25,998	-	25,998
US69374H7668	-	-	-	-	26,046	-	26,046
US9229085538	-	-	-	-	7,254	-	7,254
US46140H7008	-	-	-	-	276,002	-	276,002
LU1244139827	-	-	-	-	29,443	(1,088)	28,355
LU1530899811	-	-	-	-	66,425	-	66,425
LU1694772994	-	-	-	-	36,965	(6,947)	30,018
LU1820776075	-	-	-	-	38,531	(6,736)	31,795
US33733E5006	-	-	-	-	5,448	-	5,448
LU1390062831	-	-	-	-	44,562	-	44,562
US37954Y3844	-	-	-	-	64,516	-	64,516
Svega naknade i rabata otvorenih instrumenata		5,750,760	(240,522)	5,510,238	6,206,678	(166,095)	6,040,583

6 FINANSIJSKA SREDSTVA PO FVDG (NASTAVAK)

d) Opis o otvorenim instrumentima sa plasmanima tokom godine

Fond	Vrsta instrumenta	Strategija	Naknade
6.1 Vanguard Investment Series plc - Global Stock Index Fund Euro hedged ISIN: IE00B03HD316	Akcije	Prati MSCI World Index	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.18% g. Rabat do 0.11% g. se daje zavisno sredstvima (2022: 0.18% g.)
6.2 BNY Mellon - Real Return Fund ISIN: IE00B504KX99	Mešovita sredstva	Absolutni povrat od miksa gotovine, obveznica, zlata i akcija	Faturisan stopom 0.54%- 0.63% g. zavisno od sredstava (2022: 0.54-0.63% g.)
6.3 Nordea 1 – Global Stable Equity Fund ISIN: LU0257969260	Akcije	“Vrednosne” i “Kvalitativne” akcije sa upravljanjem rizika	Faturisan stopom 0.43% g. (2022: 0.43% g.)
6.4 Nordea 1 –Stable Return Fund X EUR ISIN: LU0539147214	Mešovita sredstva	Miks gotovine, obveznica i akcija s upotrebljavanjem finansijskih derivata protiv rizika g.	Faturisan stopom 0.56% g. (2022: 0.56% g.)
6.5 Amundi – 3M (I) ISIN: FR000703813	Gotovina	Instrumenti tržišta novca sa višim likviditetom i sigurnošću	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.057% g. Rabat od 0.012% g. se daje za sredstva preko 50,000,000 EUR (2022: 0.057% g.)
6.6 iShares Edge S&P 500 Minimum Volatility UCITS ETF EUR Hedged (Acc) ISIN: IE00BYX8XD24	Akcije	S&P500 akcije nižeg kolebljivosti	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.25% g. (2022: 0.25% g.)
6.7 SPDR® S&P Oil & Gas Exploration & Production ETF ISIN: US78468R5569	Akcije	Energija	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.35% g. (2022: 0.35% g.)
6.8 Global X U.S. Infra-structure Development ETF ISIN: US37954Y6730	Realni aseti	Infrastruktura	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.47% g. (2022: 0.47% g.)
6.9 iShares U.S. Infrastructure ETF ISIN: US46435U7138	Realni aseti	Infrastruktura	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.40% g. (2022: 0.40% g.)
6.10 BNP Paribas Funds Climate Impact ISIN: LU0406802768	Akcije	Održivost	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.885% g. Rabat do 0.386% g. se daje zavisno sredstvima (2022: 0.885% g.)

6 FINANSIJSKA SREDSTVA PO FVDG (NASTAVAK)

d) Opis o otvorenim instrumentima sa plasmanima tokom godine

Fond	Vrsta instrumenta	Strategija	Naknade
6.11 Schroder ISF Global Sustainable Growth ISIN: LU2305367323	Akcije	Održivost	Faturisan stopom 0.50% g. (2022: 0.50% g.)
6.12 iShares Global Clean Energy ETF ISIN: US4642882249	Akcije	Energija	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.42% g. (2022: 0.42% g.)
6.13 Invesco KBW Bank ETF ISIN: US46138E6288	Akcije	“Vrednosne”	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.35% g. (2022: 0.35% g.)
6.14 Lyxor EUR 2-10Y Inflation Expectations UCITS ETF ISIN: LU1390062245	Dužnički Instrumenti	Obveznice vezane s inflacijom	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.25% g. (2022: 0.25% g.)
6.15 Vanguard Value Index Fund ETF ISIN: US9229087443	Akcije	“Vrednosne”	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.04% g. (2022: 0.04% g.)
6.16 iShares Edge MSCI Europe Value Factor UCITS ETF ISIN: IE00BQN1K901	Akcije	“Vrednosne”	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.25% g. (2022: 0.25% g.)
6.17 Lyxor EURO STOXX Banks (DR) UCITS ETF ISIN: LU1829219390	Akcije	“Vrednosne”	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.30% g. (2022: 0.30% g.)
6.18 iShares Core Dividend Growth ETF ISIN: US46434V6213	Akcije	Prihod	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.08% g. (2022: 0.08% g.)
6.19 SPDR MSCI Europe Energy UCITS ETF ISIN: IE00BKWQ0F09	Akcije	Energija	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.18% g. (2022: 0.18% g.)
6.20 WisdomTree Industrial Metals ETF ISIN: GB00B15KYG56	Realni aset	Metali	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.49% g. (2022: 0.49% g.)

6 FINANSIJSKA SREDSTVA PO FVDG (NASTAVAK)

d) Opis o otvorenim instrumentima sa plasmanima tokom godine

Fond	Vrsta instrumenta	Strategija	Naknade
6.21 WisdomTree Physical Gold - EUR Daily Hedged ETC ISIN: JE00B8DFY052	Realni aset	Metali	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.15% g. (2022: n/a)
6.22 SPDR S&P Euro Dividend Aristocrats UCITS ETF ISIN: IE00B5M1WJ87	Akcije	Prihod	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.30% g. (2022: n/a)
6.23 WisdomTree WTI Crude Oil ETF ISIN: GB00B15KXV33	Realni aset	Energija	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.49% g. (2022: n/a)
6.24 iShares MSCI Global Metals & Mining Producers ETF ISIN: US4643468481	Akcije	Metali i rudarstvo	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.39% g. (2022: n/a)
6.25 EUR Eurozone Government Bond UCITS ETF ISIN: IE00BH04GL39	Dužnički Instrumenti	Trezorne obveznice	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.07% g. (2022: n/a)
6.26 iShares Residential and Multisector Real Estate ETF ISIN: US4642885622	Realni aset	Nekretnina	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.48% g. (2022: n/a)
6.27 Pacer Benchmark Data & Infrastructure Real Estate ETF ISIN: US69374H7411	Realni aset	Nekretnina	Zadržan dnevno od fonda stopom 0.60% g. (2022: n/a)

7 OBVEZNICE KOSOVA I OROČENI DEPOZITI

	As at December 31 2023	As at December 31 2022
	EUR	EUR
Obveznice Kosova		
Pre provizija za očekivane kreditne gubitke	447,135,505	553,752,103
Provizija za očekivane kreditne gubitke	(779,521)	(967,326)
Posle provizija za očekivane kreditne gubitke	446,355,984	552,784,777
Oročeni depoziti		
Pre provizija za očekivane kreditne gubitke	90,088,204	136,919,475
Provizija za očekivane kreditne gubitke	(347,518)	(390,558)
Posle provizija za očekivane kreditne gubitke	89,740,686	136,528,917
Obveznice kosova i oročeni depoziti	536,096,670	689,313,694

Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke za godinu završenu 31. decembra 2023 i 2022 za gore navedene instrumente su bili:

	Obveznice Kosova	Oročeni depoziti	Dužnički instrumenti
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1. januara 2022.	245,753	26,866	272,619
Povećanje provizije zbog novih plasmana	270,488	309,638	580,126
Povećanje provizije zbog promena u parameter rizika	489,340	68,909	558,249
Izdavanja iz provizije zbog dospeća / predstanka priznanja	(38,255)	(14,855)	(53,110)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	721,573	363,692	1,085,265
Na dan 31. decembra 2022.	967,326	390,558	1,357,884
Povećanje provizije zbog novih plasmana	70,873	224,164	295,037
Izdavanja iz provizije zbog dospeća / neto predstanka priznanja	(258,678)	(267,204)	(525,882)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	(187,805)	(43,040)	(230,845)
Na dan 31. decembra 2023.	779,521	347,518	1,127,039

7 OBVEZNICE KOSOVA I OROČENI DEPOZITI (NASTAVAK)

Na dan 31. decembra 2023. investicije KPŠFPS u dužničke instrumente obveznica Trezora Kosova merene po amortizovanoj vrednosti sastojali su se od 36 instrumenata sa nominalnom vrednošću od 442,630,000 EUR, originalnim rokom dospeća između 12 meseci i 10 godina, prosečnim preostalim rokom od 2.95 godina (ponderisano), i prosečnom stopom / kuponom (ponderisano) od 2.92%. Na dan 31. decembra 2022. sastojali su se od 41 instrumenata sa nominalnom vrednošću od 548,420,000 EUR, originalnim rokom dospeća između 12 meseci i 10 godina, prosečnim preostalim rokom od 2.99 godina (ponderisano), i prosečnom stopom / kuponom (ponderisano) od 2.61%.

Na dan 31. decembra 2023. investicije KPŠFPS u oročene depozite merene po amortizovanoj vrednosti sastojali su se od 7 depozita sa bankama sa originalnim rokom dospeća između 1 i 2 godina, prosečnim preostalim rokom od 1.33 godina (ponderisano), i prosečnom stopom od 3.35%. Na dan 31. decembra 2022. investicije u oročene depozite sastojali su se od 12 depozita sa bankama sa originalnim rokom dospeća između 1 i 2 godina, prosečnim preostalim rokom od 1.01 godina (ponderisano), i prosečnom stopom od 2.26%.

	Obveznice Kosova	Oročeni depoziti	Dužnički instrumenti
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1. januara 2022.	491,257,920	44,749,329	536,007,249
Novi plasmani	138,402,081	125,602,002	264,004,083
Dobitak kamate	13,005,284	1,282,066	14,287,350
Kamate / kuponi - primljeni	(12,828,935)	(665,877)	(13,494,812)
Dospele glavnice	(76,330,000)	(34,074,911)	(110,404,911)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	(721,573)	(363,692)	(1,085,265)
Na dan 31. decembra 2022.	552,784,777	136,528,917	689,313,694
Novi plasmani	34,569,871	54,000,000	88,569,871
Dobitak kamate	13,267,861	3,057,336	16,325,197
Kamate / kuponi - primljeni	(13,984,330)	(2,447,605)	(16,431,935)
Dospele glavnice	(140,470,000)	(101,441,002)	(241,911,002)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	187,805	43,040	230,845
Na dan 31. decembra 2023.	446,355,984	89,740,686	536,096,670

8 OBAVEZE PREMA KPŠFOP

	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Naknade naplaćene računima učesnika – plativi	570,836	564,690
Plus / (Minus): Razlika od refundacija pogrešnih doprinosa	10,261	(11)
Neto obaveze prema KPŠFOP	581,097	564,679

9 OSTALE OBAVEZE

Napomena	Na dan	Na dan
	31 decembar 2023	31 decembar 2022
	EUR	EUR
Obaveze za povlačene štednje	3.4 608,352	233,782
Obaveze za refundacije	3.4 -	2,615
Obaveze za ne-doprinos	3.6 91,013	75,144
Ukupno ostalih obaveza	699,365	311,541

10 OSTALI PRIHODI

Tokom godine završenoj 31 decembra 2023 Upravni odbor KPŠF-a je odlučio da refundira 2,000,000 EUR u penzijski fond od viška KPŠFOP od investicionih aktivnosti (2022: 0 EUR).

11 NAKNADE ZA UPRAVLJANJE NA TERET RAČUNA UČESNIKA

	Za godinu završenu 31 decembar 2023	Za godinu završenu 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Naknade za investicione aktivnosti	8,132,780	7,511,466
Naknade za operativne aktivnosti	1,288,637	1,337,980
Ukupno naknade za upravljanje na teret računa učesnika	9,421,417	8,849,446

Naknade su obračunate dnevno kao što je sticano u Napomeni 3.5 ovih finansiskih izveštaja. Naplaćene naknade za period raportisanja, usvajane od strane Skupštine Republike Kosovo u skladu sa Zakonom br. 04/L-168, bile su kao sledeće:

Datum od	Datum do	Takse za investicione aktivnosti	Takse za operativne aktivnosti	Ukupne takse
1 januara 2022	7 februara 2023	0.320% g.	0.057% g.	0.377% g.
8 februara 2023	31 decembra 2023	0.320% g.	0.050% g.	0.370% g.

12 POJEDINAČNI RAČUNI UČESNIKA

	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
	Broj računa	Broj računa
Računi bez krajnog povlačenja štednje	760,990	725,766
Računi sa krajnom povlačenjem štednje	73,973	67,229
Ukupno računa	834,963	792,995

Računi sa krajnom povlačenjem štednje predstavljaju račune sa kojih su penzije štednje povučene zbog: (i) penzionisanje učesnika koji dostižu 65 godina ili koji postaju trajni invalidi; ili (ii) naslednici, smatrani zakonski pravim, naslede penzije štednje umrlog učesnika. Od 834,963 učesnika za koje je KPŠF otvorio račun penzijske štednje, 442,383 su imali doprinose koji pripadaju godini završenoj 31 decembra 2023 (2022: 428,891 od 792,995 otvorenih računa).

Doprinosi u KPŠF se uplaćuju od poslodavaca u korist zaposlenih koji su stalni stanovnici Kosova po stopi od najmanje 5% od bruto prihoda zaposlenika, za oba dvoje, zaposlenika i poslodavca. Zajedno sa dobrovoljnim doprinosima, zaposlenik i poslodavac mogu maksimalno da izdvoje do 15% od bruto prihoda zaposlenika.

Poslodavci su dužni da dostave podatke plate u portal Poreske Administracije Kosova (PUK) kako bi dobili dokument plaćanja za dati mesec. Samozaposleni uplaćuju doprinose kvartalno. PUK čini dostupnim informacije za KPŠF i takođe je odgovoran za poštovanje od strane poslodavaca i sprovođenje takvih pridržavanja putem kazni izdatih delikventnih poslodavcima.

Otkad je portal PAK-a za elektroničku deklaraciju uveden i postao obavezan u 2012. godini, ogromna većina doprinosa dodeljuje se individualnim računima s prvim pokušajem. Međutim, u nekim ograničenim slučajevima plaćanja doprinosa od strane poslodavaca nisu prečeni sa tačnim i / ili dovoljnim informacijama; što rezultira doprinosima koji nisu dodeljeni pojedinačnim računima učesnika.

Neraspoređeni doprinosi na dan 31. decembra 2023. godine iznosili su 3,192,323 EUR (2022: 2,950,426 EUR). Glavni razlozi uključuju: (i) poslodavac izvršava uplatu, ali ne dostavlja spisak doprinositelja; (ii) poslodavac podnosi spisak doprinositelja, ali vrši nedovoljno ili previsoko plaćanje; (iii) lične informacije doprinosioca na listi doprinositelja (lična karta i / ili ime) nisu validne; (iv) kazne i kamata za kašnjenje u plaćanju (plaća se PAK-u) uključuju se u uplate; i (v) izvor plaćanja (poslodavac) još nije identifikovan.

Administracija KPŠF-a daje sve od sebe za rešavanje slučajeva neraspoređenih doprinosa. Ako je, međutim, prošlo šest ili više godina od uplaćivanja doprinosa i uprkos naporima administracije, doprinosi i dalje nije dodeljen, stav 3 člana 3 Zakona Br. 05/L-116 o izmeni stava 7.11 člana 7 Zakona Br. 04/L-101 o penzijskim fondovima na Kosovu, omogućava otkup jedinica takvih doprinosa, a prihod od tih otkupa uplaćuje se u Konsolidovani budžet Kosova (KBK) preko Poreske administracije Kosova. Tokom 2023. godine nijedna jedinica nije otkupljena u skladu s ovom odredbom, čineći za prihod od nula EUR za KBK (2022: nula EUR).

Ukupni nedodeljeni doprinosi kao procenat kumulativnih primljenih doprinosa je dat u prilogu:

	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
	EUR	EUR
Ukupno nedodeljenih doprinosa (konvertisanih u jedinice do datuma izveštavanja)	3,192,323	2,950,426
Kumulativni doprinosi konvertisani u jedinice do datuma izveštavanja	2,716,896,334	2,430,714,987
Nedodeljeni doprinosi kao procenat kumulativnih doprinosa konvertisane u jedinice do datuma izveštavanja	0.117%	0.121%

12 POJEDINAČNI RAČUNI UČESNIKA (NASTAVAK)

Drugi način kako bi se video napredak procesa sravnjenja je usporedbom alociranih sredstava i neto imovine pod upravljanjem, kako je navedeno u nastavku:

	Napomena	Na dan 31 decembar 2023	Na dan 31 decembar 2022
		Value EUR	Value EUR
Neto imovina doprinosioca		2,720,241,778	2,426,644,184
<i>Prilagodavanja za:</i>			
Dospeli doprinosi ne konvertirani u jedinice na dan izveštavanja	5	(19,560,192)	(16,826,103)
Bilans provizije za očekivane kreditne gubitke	7	1,127,039	1,357,884
Neto imovina doprinosioca konvertiranih u jedinice		2,701,808,625	2,411,175,965
Bilans sredstava u individualnim računima		2,698,237,563	2,407,987,792
Procenat neto imovine doprinosioca konvertovanih u jedinice koji su u individualnim računima		99.87%	99.87%

Neto imovina doprinosioca konvertiranih u jedinice na dan 31. decembra 2023. godine u iznosu od 2,701,808,625 EUR sastoji se od sredstva Standardnog Portfelja u iznosu od 2,570,540,693 EUR i Konzervativnog Portfelja u iznosu od 131,267,932 EUR (2022: 2,411,175,965 EUR, odnosno 2,316,363,922 EUR, i 94,812,043 EUR).

Na datum izveštavanja, bilans provizije za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 1,127,039 EUR sastojao se od provizija u iznosu od 865,608 EUR koja pripadaju Standardnom Portfelju i 261,431 EUR Konzervativnom Portfelju (2022: 1,357,884 EUR, odnosno 1,169,684 EUR, i 188,200 EUR).

13 OPERATIVNI SEGMENTI

Sredstva KPŠFPS su podeljena u dva pod-portfelja, Standardni Portfelj i Konzervativni Portfelj, koji su njegovi segmenti o kojima se izveštava. Svakim segmentom se upravlja odvojeno jer imaju različite investicione ciljeve i strategije i sadrže ulaganja u različite proizvode. Upravni odbor razmatra strategiju i izveštaje svakog pod-portfelja najmanje kvartalno.

U nastavku su prikazani izveštaji koji se odnose na svaki od portfolija na dan i za godinu završenu u datumima izveštavanja.

a) Izveštaj o finansijskom stanju

Na dan 31 decembar 2023			
	Standardni	Konzervativni	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
Imovina			
Gotovina i njeni ekvivalenti	149,885,007	2,445,055	152,330,062
Doprinosi i druga potraživanja	19,576,715	655	19,577,370
Finansijska sredstva po FVDG	2,013,518,138	-	2,013,518,138
Obveznice Kosova	317,205,897	129,150,087	446,355,984
Oročeni depoziti	89,740,686	-	89,740,686
Ukupno imovina	2,589,926,443	129,150,087	2,721,522,240
Obaveze			
Obaveze prema KPŠFOP	539,694	41,403	581,097
Ostale obaveze	151,472	547,893	699,365
Ukupno obaveze	691,166	589,296	1,280,462
Neto imovina doprinosioca	2,589,235,277	128,560,791	2,720,241,778

Na dan 31 decembar 2022			
	Standardni	Konzervativni	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
Imovina			
Gotovina i njeni ekvivalenti	31,133,021	997,450	32,130,471
Doprinosi i druga potraživanja	16,826,228	-	16,826,228
Finansijska sredstva po FVDG	1,689,250,011	-	1,689,250,011
Obveznice Kosova	458,962,109	93,822,668	552,784,777
Oročeni depoziti	136,528,917	-	136,528,917
Ukupno imovina	2,332,700,286	94,820,118	2,427,520,404
Obaveze			
Obaveze prema KPŠFOP	534,432	30,247	564,679
Ostale obaveze	145,513	166,028	311,541
Ukupno obaveze	679,945	196,275	876,220
Neto imovina doprinosioca	2,332,020,341	94,623,843	2,426,644,184

13 OPERATIVNI SEGMENTI (NASTAVAK)

b) Izveštaj o sveobuhvatnom dobitku

Za godinu završenu 31 decembar 2023			
	Standardni	Konzervativni	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
Prihodi			
Neto dobitak na finansijska sredstva po FVDG	61,043,051	-	61,043,051
Prihod od kamata obračunat metodom efektivne kamatne stope, neto	11,923,024	4,556,800	16,479,824
Prihodi od dividenda	8,140,670	-	8,140,670
Ostali prihodi	2,000,000	-	2,000,000
Ukupno prihodi	83,106,745	4,556,800	87,663,545
Operativni troškovi			
Naknade za upravljanje na teret računa učesnika	(8,956,113)	(465,304)	(9,421,417)
Ukupni operativni troškovi	(8,956,113)	(465,304)	(9,421,417)
Otpust / (Napлата) očekivanih kreditnih gubitaka, neto	304,076	(73,231)	230,845
Povećanje neto sredstava doprinosioca	74,454,708	4,018,265	78,472,973

Za godinu završenu 31 decembar 2022			
	Standardni	Konzervativni	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
Prihodi			
Neto gubitak na finansijska sredstva po FVDG	(138,775,369)	-	(138,775,369)
Prihod od kamata obračunat metodom efektivne kamatne stope, neto	11,435,769	2,719,123	14,154,892
Prihodi od dividenda	5,739,074	-	5,739,074
Ukupno prihodi / (gubitak)	(121,600,526)	2,719,123	(118,881,403)
Operativni troškovi			
Naknade za upravljanje na teret računa učesnika	(8,565,968)	(283,478)	(8,849,446)
Ukupni operativni troškovi	(8,565,968)	(283,478)	(8,849,446)
Napлата očekivanih kreditnih gubitaka, neto	(897,065)	(188,200)	(1,085,265)
(Smanjenje) / Povećanje neto sredstava doprinosioca	(131,063,559)	2,247,445	(128,816,114)

13 OPERATIVNI SEGMENTI (NASTAVAK)

c) Izveštaj o promenama u neto sredstva doprinosioca

	Standardni Portfelj	Konzervativni Portfelj	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
<i>Na dan 1 januar 2022</i>			
Doprinosi	1,768,201,944	-	1,768,201,944
Zadržani dobitak	598,470,415	-	598,470,415
Ukupno na dan 1 januar 2022	2,366,672,359	-	2,366,672,359
<i>Kretanje doprinosa zbog:</i>			
Novih doprinosa	244,518,592	-	244,518,592
Povlačenja štednje	(10,448,147)	(30,303,192)	(40,751,339)
Refundacija	(862,652)	-	(862,652)
Transfera između portfelja	(100,412,051)	100,412,051	-
Neto kretanje doprinosa	132,795,742	70,108,859	202,904,601
<i>Kretanje zadržanih dobitka zbog:</i>			
Otkup jedinica zbog povlačenja štednje	(3,140,649)	(10,979,303)	(14,119,952)
Otkup jedinica zbog refundacija	3,290	-	3,290
Transfera između portfelja	(33,246,842)	33,246,842	-
(Smanjenje) / Povećanje neto sredstava doprinosioca	(131,063,559)	2,247,445	(128,816,114)
Neto kretanje zadržanih dobitka	(167,447,760)	24,514,984	(142,932,776)
<i>Na dan 31 decembar 2022</i>			
Doprinosi	1,900,997,686	70,108,859	1,971,106,545
Zadržani dobitak	431,022,655	24,514,984	455,537,639
Ukupno na dan 31 decembar 2022	2,332,020,341	94,623,843	2,426,644,184
<i>Kretanje doprinosa zbog:</i>			
Novih doprinosa	288,915,435	-	288,915,435
Povlačenja štednje	(7,992,959)	(46,228,478)	(54,221,437)
Refundacija	(2,175,945)	-	(2,175,945)
Transfera između portfelja	(75,382,420)	75,382,420	-
Neto kretanje doprinosa	203,364,111	29,153,942	232,518,053
<i>Kretanje zadržanih dobitka zbog:</i>			
Otkup jedinica zbog povlačenja štednje	(1,347,750)	(16,037,229)	(17,384,979)
Otkup jedinica zbog refundacija	(8,453)	-	(8,453)
Transfera između portfelja	(19,151,773)	19,151,773	-
Povećanje neto sredstava doprinosioca	74,454,708	4,018,265	78,472,973
Neto kretanje zadržanih dobitka	53,946,732	7,132,809	61,079,541
<i>Na dan 31 decembar 2023</i>			
Doprinosi	2,104,361,797	99,262,801	2,203,624,598
Zadržani dobitak	484,969,387	31,647,793	516,617,180
Ukupno na dan 31 decembar 2023	2,589,331,184	130,910,594	2,720,241,778

13 OPERATIVNI SEGMENTI (NASTAVAK)

d) Izloženost i ograničenja prema vrsti ulaganja i strategiji povrata

	Na dan 31 decembar 2023		Na dan 31 decembar 2022	
	Limit	Izloženost	Limit	Izloženost
	%	%	%	%
STANDARDNI PORTFELJ				
<i>Prema vrsti ulaganja</i>				
Fondovi akcija	0-60	25.6	0-60	28.4
Realni aseti	0-20	9.6	0-20	6.4
Višeklasna sredstva	0-55	9.0	0-55	18.4
Dužnički instrumenti	0-60	16.9	0-60	29.0
Gotovina i tržište novca	0-50	38.9	0-50	17.8
<i>Prema strategiji povrata</i>				
Smerni povrat (neprilagođene za rizik)	0-60	29.1	0-60	25.1
Cilje rizika / Upravljanje rizika / Absolutni povrat	0-70	15.4	0-70	28.9
Gotovina i generisanje prihoda	0-70	55.5	0-70	46.0
KONZERVATIVNI PORTFELJ				
<i>Prema vrsti ulaganja</i>				
Dužnički instrumenti	90-99	98.2	90-99	99.0
Gotovina i tržište novca	1-10	1.8	1-10	1.0
<i>Prema strategiji povrata</i>				
Gotovina i generisanje prihoda	100	100.0	100	100.0

14 IZVEŠTAJ O PROMENAMA U JEDINICAMA KOJA PRIPADAJU DOPRINOSIOCIMA

	Napomena	2023	2022
		Jedinice	Jedinice
Standardni Portfelj			
Na dan 1 januar		1,423,896,790	1,366,352,723
Izdate jedinice u toku godine		173,927,369	146,592,119
Otkupljene jedinice zbog povlačenja sredstva		(5,667,595)	(8,175,749)
Otkupljene jedinice zbog refundacija		(1,325,537)	(517,846)
Neto kretanja jedinica zbog transfera između portfelja		(57,472,537)	(80,354,457)
Na dan 31 decembar		1,533,358,490	1,423,896,790
Neto imovina doprinosioca konvertiranih u jedinice	12	2,570,540,693	2,316,363,922
Neto vrednost jedinice na dan izveštavanja		EUR 1.6764	EUR 1.6268
		Jedinice	Jedinice
Konzervativni Portfelj			
Na dan 1 januar		46,052,434	-
Neto kretanja jedinica zbog transfera između portfelja		45,319,826	66,431,180
Otkupljene jedinice zbog povlačenja sredstva		(29,749,043)	(20,378,746)
Na dan 31 decembar		61,623,217	46,052,434
Neto imovina doprinosioca konvertiranih u jedinice	12	131,267,932	94,812,043
Neto vrednost jedinice na dan izveštavanja		EUR 2.1302	EUR 2.0588

Tokom 2023. godine su još učesnika stekli pravo na transfer u Konzervativni Portfelj. Tokom perioda 57,472,537 jedinica je otkupljeno iz Standardnog Portfelja i dobijeni iznos je iskorišćen za kupovinu 45,319,826 jedinica u Konzervativnom Portfelju. Otkup i kupovina dodatnih jedinica iz Standardnog i Konzervativnog Portfelja, respektivno, obavljani su po odgovarajućim jediničnim cenama svakog portfelja na datum prenosa.

15 POVEZANA LICA

Lice je povezana sa entitetom ako, direktno ili indirektno preko jednog ili više posrednika, lice kontroliše, kontrolisano je ili je pod zajedničkom kontrolom sa entitetom, ako lice ima interes u entitetu koji joj daje značajan uticaj na entiteta, lice ima zajedničku kontrolu nad entitetom, lice je pridruženi član ili je član ključnog rukovodećeg osoblja tog entiteta ili njegovog matičnog entiteta.

KPŠFPS se upravlja od KPŠFOP koja ima punu kontrolu nad investicijama penzijskih sredstava. Transakcije između ove dve se odnose na (a) da se KPŠFOP finansira iz naknada naplaćenih fondu kao što je opisano u napomeni 11, umanjeno za razliku (pozitivnu ili negativnu) između vrednosti jedinica otkupljenih putem refundiranja i nominalne vrednosti refundiranih doprinosa, kao što je opisano u napomeni 8; kao i (b) viškovi vraćeni u KPŠFPS iz KPŠFOP, kao što je opisano u napomeni 10.

16 DEŠAVANJA POSLE DATUMA FINANSIJSKOG STANJA

Ne postoje naredni događaji posle datuma finansijskog stanja koji zahtevaju prilagođavanje ili dalje obelodanjivanje u finansijskim izveštajima.